Ե. ՏԱՐԻ 1435 ԹՒԻՆ ՀԱՅՈՑ 4380 ՍԱՀՄԻ 6 ՇԱԲԱԹ 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1888 (Ն. Տ.) 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1888 21 ՍԕՖԷՐ 1306

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՆ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

غزته‌سی ادارەسنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	160
» » Վեցամսեայ	80
» » Եռամսեայ	40
Դուռս. » Տարեկան	
Թղթատարով տարեկան	240
Դուռս. համար եւ տեղական	
Թղթատարով վեցամսեայ	120
Օտար երկիրներ տարեկան ֆրանք	58
» » վեցամսեայ »	26

Դուռս զրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է Խմբագրութեանս զրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ չարուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1888

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՆԴԵԱՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԸ

Մեր մէջ սովորաբար ընդունուած գաղափար մ'է թէ դպրոց մը լաւ է և նպատակայարմար՝ եթէ զանազան լեզուներ և գիտութիւններ յաջողապէս կ'աւանդուին հոն։ Ուրիշ տէրերէն չունինք դպրոցի պատուականութեան մասին։ Մեր նոր սերնդեան բարեկրթութեան մասին ալ սովորաբար ընդունուած գաղափարն ուսումնականութիւն եւեթ կ'ենթադրէ։ Բարուց և զգացմանց այն յատուկ մշակութիւնն ու ազնուացումն որ Բարոյական անուամբ կ'իմացուի, այնչափ վերացեալ և անիրական, անչոչափելի բան մը կը նկատուի, որ ո՛չ դատարակէն կը հարցուի, ո՛չ ընթացաւարտէն։ Արդ, թէպէտ վարժուած ենք թերի ուսումնականներ տեսնելու, բայց հաւատալ պէտք է որ թերի բարոյականը ճշգմարիտ պատուհաս մ'է ո՛և է ընկերութեան համար։ Արդի ժամանակս մէջ նոր սերնդեան բարոյականն առաջուընէ շատ աւելի ծանր փորձութեանց ներքև կը գտնուի։ Արեւելեան կենաց մէջ եւրոպեան քաղաքակրթութեան ըստ մեծի մասին մէկ կեղծ պատկերը միայն կ'երեւի, և այդ պատկեր արեւմտեան հիմնաւոր յառաջդիմութիւններէն աւելի զեղծ բարուց մոլութիւններէն ի հանդէս կը բերէ մեզ։ Անբարոյականութիւնն ամէն երկրի և ամէն ժողովրդի մէջ կայ աւելի կամ նուազ հաւասարութեամբ։ բայց կարեւոր բանն այն է որ եւրոպեան յառաջդէմ ազգաց մէջ որոց օրինակին հետեւիլ կը նկրտինք՝ նոր սերունդը դպրոցի մէջ, տան մէջ, եկեղեցւոյ մէջ և գրականութեան մէջ բարոյական բաւական ոյժ մը, սպառազի նուիրեն մը կ'ընդունի՝ դիմագրաւելու համար անբարոյականութեան հոսանքին։ Մեր դպրոցներուն մէջ բարոյական կրթութիւնը կամ բարեկրթութիւնն յատկապէս ինդրուած այսպիսի մը չէ ընդհանուր դաստիարակութեան։ Պատահմամբ կրնայ գտնուիլ, և զարմանալի կը համարուի եթէ քիչ շատ ընտանեկան բարեկրթութիւն տուած տղու մը բարոյականը դպրոցի մէջ չմանգարի։ Մեր ընտանեաց մեծագոյն մասին մէջ թէև անբարոյականութիւն չգտնուի, բայց տղայոց բարոյական կազմելու աստիճան բարեկրթութիւն ալ չկայ։ Մեր եկեղեցեաց մէջ քարոզիչներն աւելի կ'ախորժին աստուածաբանական բնագանցութենէ քան դրական և փորձառական բարոյականի ժողովրդական խրատներէ, և վերջապէս, մեր գրականութիւն, նոր սերնդեան բարոյական կրթութեան բնաւ չնպաստելէ զատ, արեւմտեան ցոփ կենաց իւր յաճախակի և բազմազան նկարագրութեամբ ուելի կը թունաւորէ քան կը շինէ պատանեկութեան և երիտասարդութեան սիրտն ու միտքն։

Անբարոյականութիւն ամէն երկրի մէջ կայ, ըսինք։ Բայց մերազնէից ուշադրութեան արժանի կը համարինք այն չանքեր որք ամէն բարեկազմ ընկերութեան մէջ կ'երեւին՝ անբարոյականութեանց առչև թունաւոր մը դնելու գովելի նպատակաւ։ Անբարոյական հրատարակութեանց դէմ ժողովուրդն և մանաւանդ նոր սերունդն զգուշացնելու, ազգն գնով բարոյական հրատարակութիւններ ծաւալելու և բարոյացուցիչ գրականութեան վրայ ժողովրդեան ճաշակն աւելցնելու համար Ֆրանսայի, Անգլիոյ և ուրիշ երկիրներու մէջ պարբերաբար եղած տնօրինութեանց վրայ տեղեկութիւններ մերթ ընդ մերթ տրուած են այս սիւնակաց մէջ։ Կը գիտենք որ նոյն խնդիր մեծապէս ուշադրութեան առարկայ եղած էր նաև Եկեղեցական Ընդհանուր ժողովոյ մը մէջ, որ ամսոյս առաջին օրերը գումարեցաւ ի Մանչեսթըր։ Այս ժողովոյ մէջ ներկայ գտնուեցան և կրօնական ու բարոյական ամենէն հետաքրքրաշարժ եւ հանրօգուտ խնդրոց վրայ խօսեցան եպիսկոպոսներ, վարդապետներ, քարոզիչներ, և աշխարհականներ այլև այլ կարգէ։ դասախօսներ, Տոքթորներ, զօրավարներ, փաստաբաններ և բաղաքագէտներ։ եկեղեցին լոկ եկեղեցականաց ստացուածքը չէ։ Հոգևոր և բարոյական խնդրոց վրայ աշխարհականք եւս գաղափարներ կրնան կազմել և արտայայտել։ Այս սկզբան վրայ հիմնեալ էր Մանչեսթրի եկեղեցական ժողովը։ Վիճաբանութեան ենթարկեալ նիւթոց մէջ ժամանակիս բարոյականութիւնն երեւելի տեղ մը կը բռնէր։ Մեր ամենէն աւելի ուշադրութիւնը գրաւեց՝ եկեղեցականներու բոլոր բացատրութիւններէն ետքը՝ բժշկի մը, Տքթ. Կ. Գ. Մորկանին, բժշկային տնսակէտով բրած դիտողութիւններն անբարոյականութեան վրայ։ «Մեզ «կ'առարկեն թէ, կ'ըսէ Տքթ. Մորկան, «բարոյական անաբբրութեան վերա«բերեալ մեզերը բնական են մեզ, «ֆիզիկական պէտ մ'են եւ հետեւա«պէս մեզը չեն իրօք, և թէ առողջութիւնը կը պահանջէ այսպիսի «վարելուձեւեր։ Աւելի մեծ իմաստակա«թիւն երբեք չէմ լսած։ Մեր բնու«թեան երրորդութեան մէջ, մեք ունինք «մարմին, հոգի և միտք։ Բան մը բնա«նական լինելու համար պէտք է ընդունի մեր ամբողջ բնութեան վաւերացումը։ Մեր լոկ անասնական բնութեան ճաշակը գոհացնող բան մը ո՛չ «թէ մեր կատարեալ մարդկութեան այլ «նորա բրատգոյն մասին եւեթ հաւանու«թեան կ'արժանանայ։» Այս սկզբունքը դնելէն և յիշեցնելէն ետքը թէ մարդս լոկ անասնական ճաշակէ աւելի բարձր ճաշակներ, աւելի բարձր իտեալներ ունի, ատենաբանը կը ջնջէ թէ «եկեղեցին ի՞նչ կրնայ ընել ընկերային անմաքրութեան կամ անբարոյականութեան առաջքն առնելու համար։ Սէրժի նման իշխաններուն։ Իւր բաղդը գրուած էր ճակատուն վրայ և չէր կրնար խուսափիլ անկից։ Եթէ Բանինը չլնէր, ուրիշ մը պիտի գտնուէր անդ միւնոյն ծառայութիւնը մատուցանելու համար անոր։ Եւ արդէն, այդ վաղեմի եղնարածն, այդ գեղջուկը, այդ անպիտանը կրնա՞ր յաւակնութիւն ունենալ թէ ժանին նման կին մը իրեն համար միայն պիտի պահէր։ Մորմոքիչ և անիրաւ բան մը պիտի լինէր այս։ Հարկ էր որ Բէյրօլ խաթուէր։ Եւ այնպէս ալ էր։

Իշխանն իւր սպասաւորը գտաւ որ անդամատակին մէջ, հնարանի մը վրայ քնացած, իրեն կ'սպասէր։ Արդաքայլ իւր խուցն եկաւ, պահեցաւ երբ արշալոյսն երկնից երեսը կը կարմրցնէր, և խիստ քնացաւ, առանց խղճահարութեան, առանց երազի, մինչեւ կէս օր։ Նախաճաշի ելած ժամանակը բոլոր ընտանիքն հաւաքուած գտաւ։ Սալինիէն եկած էր, յոյժ կամոգին գորտանոց լցուած իւր Տէվռէն հօրեղբօրինոջ համար որում հսկայական գործ մը առաջարկել կը հանձարակէր։ Այս անգամ, կ'ըսէր, հարատութիւնն էր այս։ Իրապէս, կը յուսար վեց հազար ֆրանք կորզել տիրուհիէն որ, բան սովորութեան, չպիտի վարանէր գնել իրմէ ինչ որ «իւր գաղափարը» կը կոչէր։

Երիտասարդը երազախոյզ էր։ Իւր յարձակման պատրաստութիւնները կը տեսնէր։ Մլիլին՝ գունատ, աչքերն անքնութենէն կարմրած, նստած էր ձեմելիքին մօտ, լռիկ դիտելով ծովն որուն վրայէն կ'անցնէին ի հեռուստ, ադիկնի թռիչներուն նման, ձկնորսներու նաւուց սպիտակ առագաստները։ Տիկին Տէվռէն, ըստ իւրոյ դիմաց, թղթատարին համար հրահանգներ կուտար առ Մարէշալ, աչքին ծայրովն աղջիկը դիտելով։ Մլիլին քաշուած դիրքը մտահոգութիւն կը պատճառէր իրեն, գաղտնիք մը կը գուշակէր։ Սակայն մանկամարդ կնոջ խոտորութիւնը կըրնար նաեւ նախորդ երեկոյեան ծանր տեսակցութեան արդիւնքը լինել։ Բայց սիրուհւոյն որատեսութիւնը նոր պատահար մը կը գուշակէր։ Փուցէ Մլիլին և Սէրժի միջեւ բան մը անցած դարձած էր խաղի պատճառաւ։ Դարանի կը կենար։

Բէյրօլ և ժանն շրջագայելու ելած էին Մանդոնի կողմը։

Ակնթարթի մէջ իշխանն հակցաւ իւրաքանչիւրին տրամադրութիւնն, և քաղաքավարական խօսքերու փոխանակութենէ վերջ, Մլիլինի ճակտին վրայ արագ համբոյր մը գրաւելէ յետոյ, սեղան նստաւ։ Լռիկ ճաշեցին։ Ամէն ոք իւր մտածումն ունէր։ Սէրժ՝ մտահոգ՝ կ'սպասէր հարցունել ինքնին թէ արդեօք Բիկռ բան մ'ըսած էր։ Մարէշալ, սնանկին վրայ ծըռած, կարուկ կերպով կը պատասխանէր տիկին Տէվռէնի իրեն ուղղած հարցմանց։ Յարաճուն նեղութիւն մը կը տիրէր բազմականաց վրայ։

Երբ սեղանէն ելան, ամենուն համար ալ տիսանք մ'եղաւ։ Մլիլին ամուսնոյն թեւը մտաւ և պարտէզ տանելով զնա, մանկունեանց շնչին տակ, ըսաւ նմա։

—Մայրս կը մեկնի այս իրիկուն։ Նամակ մը առած է որով Բարիզ կը կոչեն զինքը։ Անտարակոյս ընտանեցիք որ իւր ուղեւորութեան շարժառիթն էր այն տխրութիւնը զոր մեր բացակայութիւնն կը պատճառէր նմա։ Չկրցա աւելի երկար ժամանակ ինձմէ հեռի մնալ եւ եկաւ։ Բարիզ վերադառնալուն յոյժ լքեալ պիտի մնայ։ Ես ալ, իմ կողմս, միայնակ եմ յանմոյ։

—Մլիլի՛ն, ընդմիջեց Սէրժ, զարմացմամբ լի։

—Բրածս յանդիմանութիւն մը չէ, բարեկամս, ըսաւ մանկամարդ կինը քաղցրութեամբ։ Դուք ձեր զբաղումներն ունիք, ձեր հաճոյքներն։ Ի հարկէ ստիպեալ կացութիւններ կան որոց պէտք է ծակալ։ Ես պահանջում մը չեմ ըներ բնաւ։ Դուք կ'ընէք ինչ որ ընելու պէտք կը տեսնէք եւ այս լաւ լինելու է։ Միայն թէ չնորհք մը կը խնդրեմ ձենէ...

—Շնորհք մը։ Զեզի՞, ըսաւ Սէրժ՝ խռովեալ այն անակնկալ երեւոյթէն զոր կ'առնուր այս խօսակցութիւնը։ Բայց խոսեցէք, սիրելիս, մինթէ դուք տէր չէ՞ք ձեզ լաւագոյն երեւցածն որոշելու։

—Լա՛ւ ուրեմն, պատասխանեց Մլիլին ուժգոյն ժպիտով մը, քանի որ այնքան տրամադիր կը գտնեմ զձեզ, խոստացէ՛ք ինձ որ այս շարթու Բարիզ վերադառնանք։ Եղանակը շատ յառաջացած է ասա։ Ձեր բոլոր բարեկամները վերադարձած լինելու են։ Մեծ զշոգոլութեան մը չեմ ենթարկեր զձեզ։

—Ցօժարակա՛մ, գոչեց Սէրժ, Մլիլինի այս յանկարծական որոշման վրայ զարմացած։ Բայց խոստովանեցէք որ մայրերնիդ քիչ մը տանջած է զձեզ, յարկց զուարթօրէն, իւր ետեւէն տանելու համար զձեզ։

—Մայրս չ'գիտեր իմ խորհուրդս, ըսաւ իշխանուհին ցրտութեամբ։ Ձեր հաւանութիւնն ստանալէ յետոյ միայն կ'ուզէի խօսել իրեն։ Ձեր կողմէ մերժում մը կարի դառն պիտի գար նմա։ Արդէն իրարու հետ այնքան ազէկ չէք։ Եւ իմ ցաւոցս մին ալ այս է։ Մօրս հետ բարեսրտութեամբ վարուելու է, Սէրժ։ Տարիքն առած կին մ'է նա, և բազում երախտագիտութիւն և գորով կը պարտինք նմա։

Բանին լուռ մնաց։ այսպիսի յեղաշրջում մը ինչպէ՞ս տեղի ունեցած էր մէկ օրուան մէջ։ Նա որ երբեմն անիրաւաբար իւր մայրը կը զրկէր ամուսնոյն, այժմ կուգար տիկին Տէվռէնի ի նպաստ խօսիլ։ Ի՞նչ անցած գարձած էր։

Դիւրաթեք և թեթեւ, իբր ճշմարիտ Սլա, Սէրժ ամմիջապէս որոշեց իւր ընթերքն։

—Ինչ որ կը խնդրեք ինձմէ, խղճի մտօք պիտի գործադրեմ, ըսաւ։ ո՛չ մէկ զլխոցութիւն դժուար պիտի գայ ինձ ձեզ հաճոյ երեւնալու համար։ Բարիզ վերադառնալ կ'ուզէք։ Մեր պատրաստութիւնները տեսնելուս պէս կ'երթանք։ Ուրեմն կրնաք ըսել զոյս տիկին Տէվռէնի և այս մեկնումը թո՛ղ նկատէ իւր ապացոյց մը այն փափագանաց զոր ունիմ իրեն հետ հաշտ վարուելու։

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ Մլիլին պարզապէս։

(Շարունակելի)

ՊԱԼԲԱՆԵԱՆ ԽՆԴԻՐՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԵՒ ԱՐԵՒԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ —Պ. ՀԻՐՇ

Ս-ՖԷ-, 21 հոկտ. առ Թ-յմ.—Լրջօրէն կը խօսուի պաշտօնական ակմբոց մէջ թէ պուլկարական երկաթուղեայ վրայ երթեւեկը դադրեցնել հարկ պիտի լինի, բանի որ Պ. Հիրշ կը զլանայ գործադրել Վաքարէլ-Սարամպէյի գիծին բանեցման համար եղած կարգադրութիւններն։ Այս կարգադրութիւնը դրաւոր չեն. բայց Պ. Հիրշ բերանացի խոստումմ մը տուած էր ի Կ. Պոլիս, յանձն առնլով արմտեաց փոխադրման համար շոգեկառաց գինը զեղչել։

—Վիէննա, 21 հոկտ. առ Թ-յմ.—Այն կորուկ միջոցներ զոր պուլկար կառավարութիւնը տրամադիր է ի գործ դնել Պ. Հիրշի երկաթուղիի վրայ՝ կրնան աւելի շնչտել Պուլկարիոյ և Բ. Դրան միջեւ կեցող անհամաձայնութիւնը։ Պ. Հիրշի և պուլկար կառավարութեան վէճն արմտեաց փոխադրման գնոյն վրայ է։ Աւստրիոյ-Սերպիոյ և Սերպիոյ-Պուլկարիոյ երկաթուղեայ վրայ արմտեաց փոխադրման գինն է վեց տակառաչափին (ֆոռ) մէկ քիլօմէթրոյի համար երեք սանթիմ. Պելլովա Եամպոլիի և Եամպոլի-Մուսթաֆա Փաշայի գծերուն վրայ, որք Արեւ. Բուսէլիի արտաքին թուրքիա կը փոխադրեն և Պ. Հիրշի կը վերաբերին. արմտեաց և ալրոհոյներու փոխադրման գիները կրկնապատիկ և երբեմն եռապատիկ աւելի են։ Հարաւային Պուլկարիոյ (Արեւ. Բուսէլիի) ժողովուրդը կը գանգատի թէ այս սակագիներ կործանարար են երկրագործութեան համար, եւ սակայն երկրագործք երկաթուղիներէն զատ ուրիշ միջոց չունին իրենց արմտիքը փոխադրելու. զի Մարիցա գետին վրայ երկաթուղւոյ կամուրջը այնպէս չինուած են որ խոյոր նաւակներով գետին վրայէն արմտիք փոխադրել ո՛չ եւս կարելի է։ Պ. Հիրշէ քանիցս խնդրուած էր փոփոխել իւր սակագներ, և ինք ալ խոստացեր է, կ'ըսուի. բայց որովհետեւ տակաւին ի գործ չդրաւ իւր խոստումմ, պուլկար մամուլն երկար ժամանակէ ի վեր կը ստիպէ կառավարութիւնը կամ գրաւել Պ. Հիրշի գծերուն վարչութիւնն և կամ առնոց վրայ շոգեկառաց երթեւեկն արգիլել։

«Այս կարուկ միջոցներէ մին կամ միւսն արդարացնելու համար Պուլկարը կ'առարկեն թէ Պ. Հիրշի երկաթուղիը օտար դրամագլխով չինուած լինելով, որոց տոկոսներն երաշխաւորուած են Բ. Դռնէն, իրօք օսմ. Տէրութեան երկաթուղիներն են անոնք։ Բայց Բ. Դուռը զանոնք շահագործելու արտօնութիւնը Պ. Հիրշի թողուց 50 տարւոյ համար, սկսեալ այն ժամանակէն երբ Եամպոլիի գիծը Պալքաններէն անցնելով միացուի Նուսլալի հետ և երբ Սարամպէյի գիծն Սկիւպի հետ միացուի Բիւսթէնտիլի և Սոֆիայի ճամբով։ Արդ, սոյն միացման գիծեր չեն շինուած դեռ, և հետեւապէս, ըստ պուլկարական փաստաբանութեան, յիսնամեայ արտօնութեան թուականը դեռ չէ սկսած։ Բաց ասոր, Պուլկարը կ'ըսեն թէ քանի որ Վիէննայի դեսպանասորհրդին յանձնառութեանց համեմատ իրենց պարտականութիւնը կատարած են՝ Զարիպրոտ-Վաքարէլի գիծը շինելով, իրենց երկրին վրայ ապրանաց փոխադրման գինն որոշելու իրաւունք ստացած են։ Պ. Հիրշի երկաթուղիք 300 քիլօմէթրոյի վրայ կը տարածին, և ազգային շահերն ի հաշիւ չառնող օտար ընկերութեան մը այսչափ երկար գծի մը սանձարձակ իշխանութիւն մը ի գործ դնելն այլ ևս անհանդուրժելի չարիք մ'է, կ'ըսեն պուլկար լրագիրը։

«Գալով այն բազմատեսակ դժուարութեանց որոց Բ. Դուռը կրնայ ենթարկիլ Պ. Հիրշի իրաւանց քմահաճ գրաւմամբ, պուլկար լրագիրը կ'ըսէն թէ Թուրքիա, իբրեւ գերիշխան վեհապետ Պուլկարիոյ, անշուշտ կ'ըստանձնէ Պուլկարիոյ շահուց պաշտպանութեան հոգը։»

ՐԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ ԱՓՐԻԿԷԻ

Պերլին, 21 հոկտ.—Էմին փաշան ազատելու պաշտօն ունեցող գերմանական մարմնոյն առաջնորդներէն մին, Տքթ. Քարլ Փէթէրս, այսօր մեծ բազմութեան մը առչեւ բանախօսեց սոյն ձեռնարկութեան, ինչպէս և Արեւելեան Ափրիկէի գործոց շրջոթ վիճակին վրայ։ Տքթ. Փէթէրս այն կողմեր տիրող ապստամբական շարժումը վերագրեց Արաբականութեան և Եւրոպականութեան բնական հակառակութեան, և Ափրիկեան Արաբականութեան բայքայումն ու կործանումը Գերմանիոյ և Անգլիոյ բաժնին ինկած գործ մը հռչակեց։ Նկարագրեց գերութեան ու գերեվաճառի գրութեան ազիսարշ ազէտներն, և Էմին փաշային կառավարած նահանգն անուանեց իբրեւ պատուար մը, որոյ շնորհիւ Հարաւային Ափրիկէի գերեվաճառը, որոց պետն է Թիփիփ-Թիպ և Հիւսիսային Ափրիկէի գերեվաճառը, որոց պետն է Մէհտին, կարող չեն իրարու հետ կարկառել եւ աւրշոյել բովանդակ Ափրիկէն։ Ուստի, Էմին փաշային օգնութիւն հասցնել յոյժ կարեւոր է յօգուտ թէ վաճառականութեան, թէ մարդկութեան և թէ քաղաքակրթութեան։ Տքթ. Փէթէրս Թ-յմի մէկ խմբագրականը ցոյց տալով, յիշեցուց թէ Անգլիոյ կողմէ եւս բարոյական և մինչեւ իսկ նիւթական աջակցութեան յոյս կայ։

Ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻԱ

Կ-ՊԷ-, 21 հոկտ.—Էմին Ապտ-իւրՐահման աֆղանեան Թուրքստան կ'երթայ, իւր իշխանութիւնը վերահաստատելու, ընելու այն գաղտնի մերնտրութիւններ որք թելադիր եղան Իսաք Խանի ապստամբութեան, և ամրոգոյն հիման մը վրայ հաստատելու Նահանգին քաղաքային և զինուորական կառավարութիւնը։

Ի Թաշգրբան Էմիրին և Իսհաք Խանին զօրաց միջեւ տեղի ունեցած վրճռական ճակատամարտին վրայ առնուած տեղեկութիւնը կը ցուցնեն թէ քիչ էր մնացած որ Էմիրին զօրավարն ադեսալի պարտութեան մը մատնուէր։ Էմիրին զօրաց յաղթութիւնը բոլորովին արդիւնք էր Մարթինի հրացանին մահացու ազդեցութեան։ Էմիրին զօրավար Ղուլամ Հայտար Խանի հրամանաց ներքև կային չորս հեծելագունդ և 13 հետեւակագունդ, 26 թնդանօթով։ Իսհաքի զօրքերն աւելի էին թուով։ Ճակատամարտն սկսաւ սեպտ. 29ին, երբ Պատակչանի կառավարիչ Ապտուլլահ Խանի հրամանաց ներքև գտնուող զօրաբաժին մը բոլորովին յաղթուեցաւ Իսհաքի զօրավարէն և ի փախուստ դարձաւ։ Ղուլամ Հայտար չվհատելով, բուռն յարձակում մ'ըրաւ թշնամւոյն զօրաց մեծագոյն մասին վրայ, և յամառ դիմադրութեան մը յաղթահարելէ յետոյ, ի կատարեալ պարտութիւն մատնեց ապստամբապետին զօրքերն, 1,600 մարդ սպաննելով անոնց մէջ, գրաւելով անոնց թնդանօթներն, ռազմամթերքն և բանակեցքը։ Ղուլամ Հայտար ապա յարձակեցաւ Մուհամմէտ Հիւսէյինի յաղթական զօրաբաժնին վրայ, զոր գերի վարեց, և սեպտ. 30ին գրաւեց զմայաքի Շերիֆ, ուր Իսհաք Խանի զօրավարն, Մուհամմէտ Հիւսէյն, գերի տարուեցաւ։ Իսհաք Խան ալ փախաւ ի Քէրքի, Պուխարա, ուր քիչ մը հող զնած էր ռուս իշխանութեանց հաւանութեամբ։ Իւր երեք եղբայրներ, որք յառաջագոյն ձերբակալուած էին ի Քեռապուլ, Էմիրին կողմէ զրկուեցան ի Փէշաւուր, ուստից պիտի զրկուինն Ռաւալ Փինտի (անգլիական բանակեղ հիւսիսային Հնդկաստանի)։ Էմիրին զօրքերն այժմ գրաւած են կարեւոր կէտերն, և բովանդակ աֆղանեան Թուրքստան հանդարտ է։

—Սէյլ-, 21 հոկտ.—Էմիր Ապտ-իւրՐահման աֆղանեան Թուրքստան որոշած լինելով այցել աֆղանեան Թուրքստան, ինդրեց որ իւր քով զրկել որոշուած անգլիական արտասովոր դեսպանութեան առարկան յետաձգուի մինչեւ իւր վերադարձ ի Քեռապուլ։

(Էմիրին զօրաց ապստամբապետին զօրաց վրայ յաղթութիւն տանելը զարմանալի չէ. զի Քեռապուլի Էմիրն Հնդկաստանի կառավարութենէն կ'ընդունի տարեկան 120,000 անգլ. ոսկւոյ նպաստ մը, գլխաւորապէս իւր բանակը զօրաւոր վիճակի մէջ պահելու համար։)

ՁԱՐՆ Ի ՊԱՐՈՒ

Զարը, Զարուհին և այլ անդամք կայսերական գերդաստանին հոկտեմբեր 22ին Պարու հասան, և եռանդալից ընդունելութիւն մը գտան։ Բազմաթիւ պատգամաւորութիւնք ներկայացան, յորս աւելի ուշագրաւ էր անդրկովկասեան նահանգին թիւրքմէն ցեղերուն զրկած պատգամաւորութիւնն, որուն անդամ էին Մերվի նախորդ խա-

ԹՈՐԹՕՆԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՏՔԱՐՆԵՐԸ

ՍԷՐԺ ԲԱՆԻՆ

Իշխանը գիւղերուան մէկ մասն Ակումբը անցուց։ Ծայրայեղ դիւրագրգիռ երեւցաւ անդ, եւ յաջորդաբար կորսնցուցեալ ու չհեղեալ յետոյ, մեկնեցաւ, մեծկակ գումար մը կորզելով իւր խաղակիցներէն։ Երկար ատեն կար որ բաղդն այսքան յաջող չէր գացած իրեն եւ տարաբնոյ վերադառնալուն՝ կը մտածէր ժպտելով թէ եզական կերպիւ սխալ է այն առածն որ կ'ըսէ. «Խաղի մէջ երջանիկ եղողը դբժբաղդ է սիրոյ մէջ»։ Կը խորհէր պաշտեցեալ ժանին վրայ զոր դեռ մի քանի ժամ առաջ բաղկացը մէջ առած էր եւ որ այնքան հրաբորբոք կերպիւ դէպ իրեն ձրգած էր զինքը։ Կը հաւնար թէ ծաղկագեղ կինը դադրած չէր բնաւ իրը լինելէ։ Եւ իւր աչաց առչեւ բերելով Բէյրօլի դէմքը, վտահ, լուրջ եւ բերանբաց, իւր երջանկութեան վրայ ապահով մարդու մը ունայնամտութեամբ, իշխանն սկսաւ ծիծաղիլ։

Մլիլինի համար ո՛չ մէկ մտածում. եւ ո՛չ իսկ մտքէն կ'անցուցէր զայն։ Իրեն համար այն պատուանդանն եղած էր նա որուն միջոցաւ բաղդին կը հասնուի։ Դիտէր թէ քաղցրահամայր էր իւր կին եւ ո՛չ այնքան սրատես։ Դիւրաւ պիտի կարենար խաբել զնա։ Քիչ մը խանդաղատանօք և մեծարանօք՝ սիրոյ պատրանք պիտի տար նմա։ Միայն տիկին Տէվռէնն կը նեղէր զինքն այն հնարագիտութեանցը մէջ որոց պիտի ձեռնարկէր շնական գործը պատրաստելու համար։ Կորովամիտ էր տիրուհին և քանի քանի անգամներ տեսած էր որ մէկ նայուածքով երեւան կը հանէր ճարտարապէս նիւթուած մեքենայութիւններ։ Ասկից զատ հարկ էր լուրջ կերպիւ զգուշանալ անկից։ Երբեմն երբեմն անոր ձայնին ու ակնարկին մէջ մտահոգութիւն պատճառող խստութիւն մը նշմարած էր։ Գոյթակղութեան մը առչեւ ընկրկող կին մը չէր։ Այնքան մեծ ուրախութիւն մը պիտի զգար նա եթէ կարենար իւր տուչին վնաս զայն զոր իւր բոլոր զօրութեամբ կ'տաէր։

Եւ ակամայ՝ Սէրժ կը յիշէր թէ, Մլիլինի հետ իրենց նշանախօսութեան իրիկունը, երբ ըսած էր տիկին Տէվռէնի. «Առո՛ք կեանքս, ձերն է այն», ի՞նչ ծանր և գրեթէ սպառնալից ձայնիւ պատասխանած էր նա. «Լա՛ւ, կ'ընդունիմ»։ Այս խօսքերն այժմ իւր ականջին կը հնչէին վճռի մը պէս։ Միտքը դրաւ վարպետ կերպով խաղալ տիրուհւոյն հետ։ Գալով Բէյրօլի, և ո՛չ իսկ անոր կարեւորութիւն տալու պէտք կար։ Նա տեղծուած և աշխարհ եկած էր միմիայն իւր խաղալիկ

նին այրին և երկու որդիք։ Խանին կինն էր որ 1884ին իւր ցեղն հասոզեց հնդանգիլ Ռուսիոյ, թիւրքմէնք գեղեցիկ և թանկագին ափսէի մը վրայ հաց և աղ մատուցանելէ յետոյ Նոցին վէճ հարուցանելէ, Զարու հուոյն մատուցին գորգեր և այլ կերպասներ զորս թէքքէի թիւրքմէնուհիք բաներ էին, և Զարեւիչին ալ նուիրեցին ադամանդաղարդ սուր մը։ Նոյն երեկոյ կայսերական գերդաստանը ներկայ էր Պաքուի օրիորդաց եկեղեցւոյն հիմնաքարին զետեղման։ Զարն և Զարուհին այցելեցին Պաքուի նաւթարանները, մանաւանդ Պ. Նոպէլի գործարանը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԻՐԱԿՆԵՐՆ Ի ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ

ՀԵՌԱԳԻՐ ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ, 14/26 Հոկտ. Ո-բբաթ, Ժամ 8½

Հրաւիրակները մեծաւ հանդիսիւ ընդունուեցան Նիկոմիդիոյ ժողովրդեան և պատգամաւորութեան կողմէ։ Ընդհանուր եռանդ կը տիրէ ժողովրդեան մէջ։ Հացկերոյթի մը տրուեցաւ 40 հրաւիրելոց։ Բաժակներ պարպուեցան ի կենդանութիւն Վեհ. Սուլթանին և. Նորընտիր Պատրիարքին։ Շքեղ լուսավառութիւնք Առաջնորդարանին մէջ։ Կը մեկնինք Յիզմիր։

(Այս հեռագիր ուշ մնացած է, այնպէս որ այն տեղեկութիւնները պարունակող նամակն արդէն հասած է մեզ և կը հրատարակենք Բ. երեսին մէջ։)

Ազգային ժողովոյ կողմէ կարգեալ հրաւիրակներէն Վսեմ. Տեարք Սարգիս էֆէնտի Ազարեկեան, Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեան և Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան, ինչպէս և Տնտեսական Խորհրդոյ և Միացեալ Ընկերութեանց Տնօրէն Խորհրդոյ ատենապետ Վսեմ. Լեւոն պէյ Փափազեան այսօր ժամ 8 ի կառախումբով կը մեկնին Յիզմիրքաղաքէս ի Նիկոմիդիա, դիմաւորելու համար Նորընտիր Ս. Պատրիարք հայրը ի Նիկոմիդիա։

Կայսերական կառավարութեան կողմէ Նորընտիր Ս. Պատրիարք Հօր և հրաւիրեալց տրամադրութեան ներքեւ դրուած յոգնեալը վաղը կը մեկնի ի Նիկոմիդիա, և երկուշաբթի առաւօտ կանուխ մեկնելով Նիկոմիդիայէն՝ Յիզմիրքաղաքս պիտի փոխադրէ Ն. Աստուածութիւնն և իւր ուղեկիցներն, որոց կ'սպասէ հանդիսաւոր ընդունելութիւն մը։

Սկիւտարի Ս. Խաչ Թաղի երեսփոխանական ընտրութիւնք կատարուելով, Ազգ. Երեսփոխան ընտրուած են Մեծ. Տեարք Բարսեղ էֆ. Աւետիսեան, Մարտիրոս էֆ. Քոլոյեան, Ատամ էֆ. Տերոյենց և Թադեւոս էֆ. Համամճեան։

ՏԻԿԻՆ ԲԵՐՈՒԶ Ց. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Լրագրոյս Խմբագրութիւնն իւր խորին ցաւակցութիւնք կը յայտնէ Յակոբեան Մեծ. Յակոբ էֆէնտիին, Աշխարհի Վարչական Խորհրդոյն պատուարժան անդամին, որ անդարմանալի կորուստն երէկ գուժեցինք։ Ծաղկահասակ Տիկին Բերուզ Յակոբեանի յանկարծակի մահուան դժնդակ պարագայք ամենէն անտարբեր սիրտերն անգամ յուզող տրտմութիւններէն են, և Խմբագրութիւնս այս դառն կորստեան դիմանալ կարենալու համար երկնային մխիթարութիւն կը հայցէ Մեծ. Յակոբեան էֆէնտիին և Յակոբոֆ, Պաժաճեան և Դարակէօզեան պատուաւոր գերդաստանաց համար։

ՀԱՅՆԱԿԱՆ ՃՇՐՏԱՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Այս օրերս առիթ ունեցանք, Պոլսոյ կողմը, խանի մը մէկ սենեկին մէջ, տեսնելու ձեռագործ հրաշակերտ մը որ հայկական հնարագիտ ճարտարագիտութեան նշանաւոր օրինակ մը կրնայ լինիլ։ Տոլմա-Պաղչի պալատն մանրանկարն է այն, Պրիսդոլի թղթով չինուած, հրաշալի նմանութեամբ։ Հեղինակն, աղքատ երիտասարդ մը, Պ. Լեւոն Մերտնեան, երկու տարի չարունակ գիշերային ոգնութեամբք և ցերեկեայ տնտնջ աշխատութեամբ ի գլուխ հանած է սոյն գործն, որ որքան արուեստի նոյնքան և անձանձիր յարատեւութեան գեղեցկութիւնն ունի։ Ձեռակերտն ունի երեք կանգուն երկայնութիւն և մէկ կանգուն լայնութիւն, և չափական ճիշդ համեմատութեամբ, կը ներկայացնէ Տոլմա-Պաղչէի արտաքին տեսքը ծովուն կողմէն, հանդերձ պարտէզով և քարափով։ Ինչ որ ամենէն առաջ տեսնողին աչքին կը զարնէ, սա է թէ այդ հոյակապ և ընդարձակ պալատան ամենէն չնչին մասերը ներկայացուցած են կատարեալ ճշդութեամբ և կանոնի փափկութեամբ։ Պ. Մերտնեան իւր խնայողութեամբք 30 ոսկի ծախսած է այս գործին համար։

Գործն արդէն բաւական ուռնկի մը վրայ տարուած է, և սակայն Պ. Մերտնեան դեռ վարձատրուած չէ ի փոխարէն իւր այդքան զոհողութեանց և աշխատութեան։ Իմացանք թէ երիտասարդ արուեստագէտը մտադիր է մատուցանել զայն ի կայսերական պալատ, իբր նուէր խոնարհ մեծարանաց։ Վեհ. Սուլթանն, որ այնքան լուսամիտ սիրող մ'է արուեստից և հարտարութեան, անշուշտ պիտի հաճի իւր հայրական պաշտպանութիւնը չնորհել այդ անխոնջ աշխատաւորին, ում միմիայն մի ջոցներ կը պակսին արուեստական ուելի նշանաւոր գործեր արտադրելու։

Վաղը, կիւրակի, 16 հոկտեմբեր, Ամենարիւեան Հայրիկ Սիլիսարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր յաղուկ Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ վանն հոգւոյ հանգուցեալ Նշան էֆէնտիի Շահեան, որդի Մեծ. Յովհաննէս էֆէնտիի Շահեան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԼԷԱՄԼԸՔԸ

Սլեավրքի արարողութիւնը սովորական չքով տեղի ունեցաւ երեկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը, բաց կառքով և իւր դէմն ունենալով Օսման ու Նամըգ փաշաները, նոյն մզկիթը գնաց և անդ կատարեց մինչօրէի աղօթքն։ Յետարտ աղօթից զինուորաց մարզանքները դիտելէ յետոյ կայսր պալատ վերադարձաւ երկձի կառքով մը զոր իւր ձեռքք կը վարէր։

Ճէպէք Հիւսայնի պաշտօնատան մէջ կը գտնուէին անգլիացի Լորտ Վալթէր, գնդապետ Թրօթը, Ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդ Պ. Պերժէ, Հունգարական երկաթուղեաց ներկայացուցիչ Պ. Ռաբաբօռ, Հունգարացի Տօրթէօռ Գոնոշ, սպանիական հիւպատոս Պ. Սակաթի, Բրուբի զինագործարանին մայրաքաղաքիս ներկայացուցիչ Պ. Մէնհաուզէն ու կինը, Բաժանում դրամատան գլխաւոր պաշտօնեայներէն Վիքթոր էֆէնտի, ռուսական դեսպանատան երկրորդ քարտուղարը, Լիբանանու կաթոլիկ առաջնորդը, պարսիկ ազնուական Իսկէնտէր Խան և Ֆրանսացի, ռուսացի, անգլիացի ու ռուսական դրօսաշրջիկներ որք Սլեավրքի հանդէսը դիտելու եկած էին։ Վեհ. Սուլթանը նշմարելով նոցա ներկայութիւնն իւր Սենեկապետներէն Մէհմէտ Էմին պէյը զրկեց որ յանուն Ն. Վեհափառութեան հարկ եղած մեծարանքներն ըրաւ նոցա։

* * *

Ոտիկանութեան նախարար Վսեմ. Քեամիլ պէյ որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած լինելով, երեկ ներկայ գտնուեցաւ Սլեավրքի արարողութեան։

ՍԻՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Մեծ Տէրութեանց դեսպանք այսօր պաշտօնապէս Բ. Դուռն հրաւիրուած են սորագրելու համար Սիւէզի ջրանցքին բարեփոխեալ պայմանագիրը զոր վերաքննուած էր կայս. Իրատէ մը։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Աթէնքէ եկած տեղեկութեանց նայելով Վլաթիոնոս զօրավարին նախագահութեամբ կազմեալ արտասովոր պատուիրակութիւնն, որ Երկիրս Թագաւորին կողմէ Վեհ. Սուլթանին նուիրեալ Ս. Փէյսէ ականակուռ պատուանշանը պիտի բերէ, յառաջիկայ շաբթու մէջ մայրաքաղաքս կը ժամանէ։

* * *

Զէթինէի օսմանեան նախորդ դեսպան և Զինուորական քննիչ յանձնաժողովոյ անդամ Ճէվատ փաշա, իւր հեան ունենալով կայս. թիկնապահ տեղակալ Մուզզաֆէր պէյն, երեկ դիշեր Պիրէն ուղեւորեցաւ կայս. Ցնծալոյ շաբաթուով։

Ճէվատ փաշա յանուն Վեհ. Սուլթանի ներկայ պիտի գտնուի Երկրիս Թագաւորի գահակալութեան 25 դ տարեդարձին առթիւ կատարելի հանդէսներուն, և այս առթիւ Լիւնտստանի Թագաւորին պիտի յանձնէ Վեհ. Սուլթանի ինքնագիր մէկ նամակը։

ՕԼԿՍ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Օլկա Թագուհւոյն Ռուսիայէն վերադարձին մայրաքաղաքէս անցած ատեն, Վեհ. Սուլթանն յատուկ պաշտօնեայ մը զրկելով Անգլիոյ չորեանաւ յայտնել տուած է թէ Շէֆգատթ պատուանշանի առաջին աստիճանը կը նուիրէ Ն. Վեհափառութեան։ Օլկա Թագուհին չնորհակալ լինելով յայտնած է որ թէեւ առաջին պարտականութիւն մը կը համարի այցելութիւն տալ Վեհ. Սուլթանին, սակայն դժբաղդաբար ստիպուած է իւր ճամբան չարունակել, որովհետեւ իսիտ անհնգիստ եղած է իւր ուղեւորութեան միջոցին պատահած փոթորիկներէն և կ'երկնչի թէ մի գուցէ այդ փոթորիկներ կրկնուին։

Թագուհին յիշեցնելու, Երկրիս Թագաւորը ներկայացուցեր է նոա օսմանեան դեսպան Բիզա պէյն։ Օլկա Թագուհին այս առթիւ չնորհակալութիւն յայտներ է Ն. Վսեմութեան՝ այն պատիւներու և մեծարանաց համար զորս Վեհ. Սուլթան ըրած էր իրեն Վոսիրբէ անցած պահուն։ Թագուհին նոյնպէս չնորհակալութիւն յայտնած է Ն. Կ. Վեհափառութեան կողմէ իրեն նուիրեալ Շէֆգատթ պատուանշանին համար։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

Երկրագործական Դրամատան պաշտօնէութիւնն առ այժմ Ռուսերական և Հանրօգուտ չինութեանց պաշտօնատան մէջ կը գտնուի, ուր կ'զրաղի դրամատան կազմութեան վերաբերեալ այլ և այլ խնդրոց կարգադրութեամբ, յետ որոյ յատուկ շէնքի մը մէջ պիտի փոխադրուի։

ԽՃՈՒՂԻՔ

Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնն հրաձանգ ուղղեց որոց որանկ է Երզնկա-Կիսմիշխանէի և Կիրասոն-Դարահիսարի խճուղեաց պակաս մնացած մասերն աւարտել, ըստ որում այդ խճուղիներ զինուորական կարեւոր ուղիներ են։

Նոյնպէս հրամայուած է փութով կատարել Կարնոյ և Սամսոնի խճուղեաց նորոգութիւնները։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ֆրանսական դեսպան Մոնդէպելլօ կոմսը նախընթաց օր Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձ. Մեծ—Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. խորհրդականին հետ։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՐԷԺԻՆ

Բէժիի վարչութիւնն իրեն յատուկ օրինաց համաձայն իրաւունք ունի արժատախիլ ընչել առանց արտօնութեան մշակուած ծխախոտներն, Արդ, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, նկատելով որ այս օրինազանցութիւն ծխախոտ մշակողաց օրինաց անտեղեակ գտնուելէն առաջ եկած է և նկատելով որ այս այս առթիւ Բէժիի օրինաց տրամադրութիւնն ի գործ դնելը մեծապէս պիտի վնասէ մշակոցաց, հարկ եղած զեկոյցներն ըրած է Բէժիի վարչութեան որ զանց ընէ այս անգամ այդ կարգի ծխախոտներն արմատախիլ ընել։

ԶԷԹԻՆԷԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Զէթինէի օսմանեան դեսպան Հիւսէյին փաշա Դարատաղի իշխանին ներկայանալով իւր յանձնարարագրերը մատուցեր է սովորական հանդիսով։

ԹԻՏԵՌՈՒՆ ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ

Կը լսուի թէ Ազատուլաց էֆէնտի անուն անձ մը կայս. կառավարութենէն մենաշնորհ խնդրած էր չիչերու յատուկ խիզ պատրաստելու համար, պայմն առաջարկելով ամեն ամիս ձրիաբար 4000 հատ խիզ տալ կառավարական հիւանդանոցներուն։

Արդ, Ազատուլաց էֆէնտիի ազերսագիրը, զոր Առեւտրական և Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան մատուցած էր, Պետական Խորհրդոյ յանձնուեր է ի քննութիւն և կրնուի թէ այս մենաշնորհ պիտի տրուի։

ԱՆԱՍՆՈՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Տօքթէօռ Զօէրօս փաշա, որ կայս. հրամանաւ Մթրանճաի կողմերը դնացած էր անասնոց միջեւ մատաղ տարափոխիկ հիւանդութիւնը քննելու համար, երէկ մայրաքաղաքս մատաւեց և իւր քննութեանց արդիւնքը պարունակող տեղեկագիրը մատուցեց ի կայս. պալատ։

ՀԻՃԱԶԻ ՆՈՒՀԱՆԴԸ

Հիճազի նահանգին համար ևս ոստիկանութեան պաշտօնեայք կարգը-ուած են։ Սոյա պէտ անուանուած է Պոլսոյ ոստիկանաց մեծ ոստիկաններէն Օսման էֆէնտի, որ իւր տրամադրութեան ներքեւ դրուած տասն ոստիկաններով ի մասոյ ճիտտէ պիտի ուղեւորի։

Երեկ Թրիէսթէէն մայրաքաղաքս հասաւ աւստրիական Ագնոս չոգենաւն որ մատերեան հրացաններ բերած է ի հաշիւ կայս. կառավարութեան։

—Սէլանիկի տէֆթէրտար Մուսթաֆա Նաբիի էֆէնտի երէկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

—Պուլկարական գործակատար Պ. Վուլբովիչ երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս ժամանեց Սիրքէճիի կառամբարով։

—Ժանտարմաներու հարիւրապետ Հասան էֆէնտի Գարթալի ժանտարմաներու հազարապետ անուանուած է։

—Երէկ մայրաքաղաքս մեկնեցան Վեհ. Սուլթանի առաջին Քարքդտար Հասան պէյ՝ ի Մուտանիա և ռուսական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Վիսթամ՝ ի Պիրէոն։

—Կիրասունէն կը գրեն թէ տեղւոյն զինուորական հրամանատար տեղակալ գնդապետ Մուսթաֆա պէյ մեռեր է։

—Հանեան մէջ Սէրոյէ Կէնիթ անուն թուրքերէն թերթ մը պիտի հրատարակուի։

—Մախսուսէի Բէնիա չոգենաւով երէկ ճիտտէն մայրաքաղաքս ժամանեցին 48 իրալ ուխտաւորք։

—Անցեալ չորեքշաբթի օր Ռուսաստանի Ազգային Բանկի Ներքին Գործոց Նախարարութիւնը տեղեկանալով որ ի Զուիցերիա պատրաստած կեղծ մէջիտիներ մայրաքաղաքս կը բերուին, հրամանագ ուղղեց ամեն կողմ արգիլել այդ կեղծ դրամներու մուտքն ի Թուրքիա։

—Տրապիզոնի գաւառական լրագրոյն տուած տեղեկութեանց նայելով, այդ նահանգին այլ և այլ կողմերն ասպատակող աւազակներէ մէկ քանիները ընդդէմ Ռուսիոյ, կը հոստատէ անցորդութիւնն նմանօրինակ մեքենայութեանց, որք, կ'ըսէ, չպիտի չեղացնեն պիտսիա իւր ուրիշ և խաղաղասէր ազնարհութենէն։

Բարիզ, 26 Հոկտ.

Պերլինէ կը հեռագրեն առ Ժոռնալ դէ Տէպա.

«Հակառակ կիւս պաշտօնական լրագրաց հերքումներուն, Վիլհէլմ կայսր քրոյ Վիգդորիա իշխանուհւոյն եւ Պադենիկիի Ալեքսանդր իշխանին ամուսնութիւնն որոշուած է սկզբամբ, եւ ի մօտոյ պիտի ծանուցուի։

«Այդ միեւնոյն հեռագիրը կը յարէ թէ Ալեքսանդր իշխանը պուկիար կառավարութենէն ստացեր է 1,800,00) ֆրանքի գումարը զոր կը պահանջէր անկից։»

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Վալտիրիա, 15 Հոկտեմբեր

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մինչ. Ս)	Ոսկի	16 37
Գրասոյն գոցուելէն վերջը	»	16 36 1/2
Առաւօտուն բացուելիս	» Գ. կ.	16 35
Կէս օրին	» »	16 35

ԻՍԹԱՆԲՈՒԼԻ ՓԱՍԵՐԸ

Երէկ երեկոյ		37 30
Այս առաւօտ	Գ. կ.	37 25
Կէս օր	»	37 25

ԲԱՆԿԱՆՏԱՄՈՒԾ

Սօսիսթէթ մէնեջերալ	Ազգ. Լ.	4 12
Գրէտիթ մէնեջերալ	Օտ. »	8 2
ոսկի աղ Գոնա	» »	7 5
Փօս. Շանսէ է վէյէօր	» »	4 30
Թրամուէյ	» »	4 20
Բուսմէլի երկաթուղի	Ֆր.	48 50
Յանենթուղի Լաբրիսմի	»	121

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան ոսկի	դրամ ...	100
20 ֆրանքոց	» ...	87 32
Անգլիական ոսկի	» ...	110 35
Բոլ իսթերլիզ	» ...	92 20
Ֆրիմից	» ...	51 21
Ռուպլի թղթադրամ	» ...	8 54
» արծաթ	» ...	75 20
Ռէտ. արծ. (տոսրբ.)	» ...	— —
Վիէննոց	» ...	103 16
Լիոնցոց	» ...	103 20
Ռիեթ	» ...	103 80
Գասֆիկէ	» ...	10 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 26 Հոկտեմբեր ժամ 5 վար. 15 երեկոյ

Ագէզ քանսոլիտ		97 7/16
Օսմ. » Ոսկի Ի. բացուելիս		15 3/8
» » » գոցուելիս		15 1/2
» » » Ա.		28 1/2
» » » Բ.		—
» » » Գ.		—
Օթոման 1871		82
Փոխառութիւն 1877		94
Պանք (Թօման		11 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873		100 1/4
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիքէ)		83 3/16
» առանձն. (բրիմիէ)		100 3/4
Հայրա Պանքէ		77 1/4
Օսմանիալ (փոխառ. Լոչիյոն)		102
Լանդարական պարտատուրք 4 %		— —
Փոխանակութիւն Լարիգի վրայ		25 625

Վիէննա, 26 Հոկտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտրի վրայ		122 10
Օսմանեան երկաթուղի		23 70

Բարիզ, 26 Հոկտեմբեր ժամ 3 վար. 45 երեկոյ

Երանական Լանիի 4 1/2 %		105 75
» » 3 %		82 62 1/2
Օսմանեան յանսոլիտ Ոսկի Ի. բացուելիս		15 77 1/2
» » » գոցուելիս		15 77 1/2
» » » Բ.		15 90
» » » Գ.		15 80
Օսմանեան երկաթուղի		49 25
Ռիէտիի բանքաթուղթք		— —
Պանք Օթոման		540
Երէտի Լիոնն		621 25
» Ֆենոիէ		1370
Բանքանսոն Լոնդրի		1312 50
Ռուէզի Քրանցք		2240
Լուսական 5 % 1877 թ.		103 1/2
Սպանական Լանիի		97
Օսմանիական (պրատ ֆրէ)		73 3/8
Եգիպտական միացեալ		424 37 1/2
Իրիորիթէ թիւրք		420
Հելլենական 5 %		420
Զէք Լոնտրայ վրայ		25 32

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 26 Հոկտ. ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 3 1/2 %	82 62 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտ	15 67 1/2
Եգիպտական	424 37 1/2

Կ. ՊՈԼՍԷՆ Ի ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆ ՀՐԱՒԻՐԱԿՈՑ

Մեր մամնաւոր Թղթակցէն

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ, 14/26 Հոկտ. Ո-բբաթ

Հերէքէի յայորդ կայարաններէն կ'անցնինք արագապէս, ձայն կողմերնիս թողլով ձիթենիներէ կազմուած պուրակներ, ծխախոտի մշակութեան յատկացուած գետիններ, աստ անդ ցրուած աղքատիկ բնակարաններ, և ալ կողմերնիս՝ ծովն որ հետզհետէ սաստանաւորուելով կը ձեւացնէ Նիկոմիդիոյ խորչն։ Հանդիպակաց եզերին վրայ նշմարուէին, լերանց ստորոտը, մինչեւ ի ծանօթ գիւղեր, և փարոսն անցնելէ յետոյ՝ ի հեռուստ Պարտիզակի ծառաստաններն զորս դիտելու ժամանակը կը պակսի, վասն զի չդեկուռը արդէն իսկ դանդաղեցուած է իւր զբաղացքը, ծովեզերն մօտ կազմուած ճանիճներ և ցամաքին կողմէն երեւցող շէնքեր քաղաքին մերձաւորութիւնը կազդարարեն, կը նշմարուի բազմութիւնն որ գրաւած է կայարանին ընդարձակարը, և ահա Նիկոմիդիա ենք։

Կառախումբն հաղիւ կանգ առաւ բազմութեան մէջէն անկաստուելով հրաւիրակաց ընդ առաջ կուգան եկեղեցական դասէն՝ Տ. Յուսիկ վարդապետ, միաբան Արմաչու, Տ. Սահակ վարդապետ Նազարէթեան, Տ. Յարութիւն և Տ. Ներսէս քահանայք, Նիկոմիդիոյ ազգային Կարգադիր Մանախումբը զոր կը կազմէին՝

Տոքթ. Ճերքահան էֆէնտի
» Աշոտ »
Յարութիւն էֆ. Պէյազեան
Միհրան » Նազարէթեան
Սղոսի » Ազատեան
Համբարձում » Ալթանեան
Գրիգոր » Կոտաճեան
Յովհաննէս » Գուլուտեան
Գրիգոր » Սիլիճեան

և քաղաքին ծանօթ ազգայիններու բիրլ չատեր։ Կայարանին մէջ՝ բազմաբլուստեան ողջոյններու փոխանակութիւն յետոյ, հրաւիրակք և հիւրընկալ առաջնորդութեամբ եկեղեցական Հարց որոց առջեւէն կը ընթանան Պատրիարքարանի երեք բարձրագոյն ինչպէս նաեւ առաջնորդարանի բարեպանն, Տանգիսիս ճամբով եկան յաջորդ Պաչչէի ճամբով սկսան յաջորդնալ։ Այս հանդիսական գնացքը բիտելու համար փողոցները լցուսել էին բազմութեամբ։ արդէն, մի քանի ի վեր քաղաքին Հայոց մէջ տիրող տարուրութիւնը կրկնապատկած էր նրանց առաւօտուն սկսեալ և ընդհանուր գոհունակութիւն մը և հետաքրքրութիւն մը կը նշմարուէր ամեն դիմաց վրայ։

Ժամ դրեթէ 8 ին հասան յեկեղեցի, ուր մի քանի վայրկեան աղօթելէ յետոյ, եկան առաջնորդարան։ Դրան առջեւ հրաւիրակներն ընդունեց վիճակին առաջնորդ Գեր. Եպիսկոպոս Յովսիփեան, իսկ յուրմն ունենալով Տ. Արիստակէս Ա. ուադ քահանայն, Գաւառական ժողովոյ ատենապետ Գասպար էֆ. Գասպարեան և տեղացի ուրիշ պատուաւոր ներկայացուցիչներ։

Ս. Առաջնորդն ողջագուրուելով եպիսկոպոսաց դասուն հետ և ողջունելով միւս եկեղեցական և աշխարհական բոլոր հիւրերն, առաջնորդարանի ուր արժանավայել ընդունելութիւն կատարուեցաւ։ Ստեփան եպիսկոպոս բարի գալուստ մաղթելէ յետոյ հրաւիրեաց, իւր և իւր վիճակին ժողովրդեան խնդակցութիւնն յայտնելով մաչու Աժեն. Վանայոր ընդունելութեան համար ի Պատրիարքութիւն Ն. Գրիգորոյ, ըսաւ թէ Ն. Սրբազնութեան ընտրութիւնն իսկ ցոյց տուաւ թէ խաղաղութեան Պատրիարքը լինելու կոչուած է նա, և խաղաղութիւնն ու փոքրագործակցութիւն մաղթեց երեսփոխանութեան ու Վարչութեան համար ազգայնոց։ Հմայական եղեալ պոս Դիմաքսեան պատգամ բանի պատասխանեց Գեր. Առաջնորդն, մի որոյ Ն. Սրբազնութեան փափագանց համաձայն՝ Դաբրիել էֆէնտի Գարրիելեան մի առ մի ներկայացուց հրաւիրակներն և անոնց ուղեկցող վիճակային ներ. փոխանարձաբար ներկայացուցան Կարգադիր Մանախումբն անդամներն և Նիկոմիդիացի միւս ազգայիններն, Յետ մի ժամու տեսակցութեան և հանգստեան, հրաւիրակք և իրենց ուղեկիցք խմբովին այցելեցին աղջկանց վարժարանն, յետոյ գնացին տեսնել բազարի գլխաւոր չէնքերն ու պատմական վայրերն, ազգային գերեզմանատունն, Ցուսաց Ս. Պանթեոնի վանքը, Երկուց Բիւրուց գերեզմանաց աւերակները, քաղաքն իրը

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

Ալաճաճեան Արթին աղայի ճաշարանը, Զալաթիա, Վոյվոտայի դիմաց, իւր արդէն ունեցած առաւելութեանց վրայ նոր հրապոյր մ'ալ կ'աւելցնէ։ Յայտնի է՝ օսմանեան նուագածուաց ընտիր խումբ մը, զոր կը կազմեն Ագրիպան, Սարը Օննիկ, Ալիքսան և Գաբրիէլ էֆէնտիներն, ամեն հինգշաբթի, ուրբաթ և շաբաթ իրիկունները ժամ 10 ½ էն մինչեւ գիշերուան 5 պիտի նուագեն Արեւելեան ճաշարանին մէջ, ուր յանախորդք պիտի գտնեն նաեւ ամեն տեսակ ըմպելիներ և համադամ կերակուրներ, շափաւոր գներով։ 2193

ՇՐՋԱՌԵՐԱԿԱՆ

ՖՐԱՆԹՖՕՐԹ, ի վերայ Մայնի, 19 հոկտ. 1888

Տ...

Պատիւ ունիմք ծանուցանել Ձեզ թէ՝ թուականէս սկսեալ մեր Պոլսոյ գործակալ Տ. Դանիէլ Աստուածատուր, Տնօրէն Յորհրդոյս որոշմամբ, անուանուած է Ընկերութեանս համար Թուրքիոյ լիազօր ներկայացուցիչն, որով բացարձակ կարողութիւն ունի կարգելու գործակալներ և նոցա տալ իշխանութիւն կնքելու ապահովագրութիւններ, ստորագրելու ընկալագիրներ, գանձելու դրամներ, ի դէպ վնասու կարգադրելու հաշիներ, և ընելու պարտ ու պատշաճն որուած և որուելիք հրահանգաց սահմանին մէջ, ի հաշիւ և յանուն Ընկերութեանս։

Սա ի տեղեկութիւն և ի գիտութիւն Ձեր, կը ներկայանք Ձեզ, Տ... մեր խորին յարգանացն հաւատին։

Կեդրոնական վարչութիւն
ՖՐԱՆԹՖՕՐԹՈՒԱԶ
Ծովային ապահովագր. Ընկ.
Ի. ՇԼԷԿԵՐ

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆ ՀԱՂԱՍ

Բեռգրսպորի, 26 հոկտ.

Ժոռնալ դը Ս. Բէթերսպուրկ, խօսելով օտար մամլոյն նենգամիտ լուրերուն վրայ ընդդէմ Ռուսիոյ, կը հաստատէ անցորդութիւնն նմանօրինակ մեքենայութեանց, որք, կ'ըսէ, չպիտի չեղացնեն պիտսիա իւր ուրիշ և խաղաղասէր ազնարհութենէն։

Բարիզ, 26 հոկտ.

Պերլինէ կը հեռագրեն առ Ժոռնալ դէ Տէպա.

«Հակառակ կիւս պաշտօնական լրագրաց հերքումներուն, Վիլհէլմ կայսր քրոջ Վիգդորիա իշխանուհւոյն եւ Պադենիկիի Ալեքսանդր իշխանին ամուսնութիւնն որոշուած է սկզբամբ, եւ ի մօտոյ պիտի ծանուցուի։

«Այդ միեւնոյն հեռագիրը կը յարէ թէ Ալեքսանդր իշխանը պուկիար կառավարութենէն ստացեր է 1,800.00) ֆրանքի գումարը զոր կը պահանջէր անկից։»

ԳԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ, ԳԱՄԻՆ 1782

Տեարք Հ. Սուան և Ընկ., լիազօր գործակալք վերոյիշեալ ընկերութեան, կը ծանուցանեն իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և արդոյ հասարակութեան թէ «Ֆինիքս» Անգղիական Ապահովագրութեան Ընկերութիւնն՝ ներկայ թուականէս յետոյ պատահելիք վնասուց պարագայից մէջ կ'ընդունի Տեղական Դատարանաց իրաւասութիւնն (juridiction)։

917 Հոկտ. 1888 Կ. Պոլիս

2186 8—10

կէս ժամ հեռաւորութեամբ, և երկաթուղւոյ կայարանին կողմէ դառնալով անցան մեծ կառուղիէն, կառավարական պաշտօնատան առջեւէն, որոյ դուռը, զինուորական բարեւի կեցան պահնորդք, Բէժիի և Պէլէտիէի պաշտօնատանց առջեւէն, և Շուկան շրջելէ յետոյ, տարբեր ճամբով վերադարձան յառաջնորդարան։

Այս պահուս քաղաքին Վսեմ. կառավարչին այցելութեան գնացած էին Գաբրիէլ էֆ. Գաբրիէլեան, Խաչիկ էֆ. Հաճեան, Աբրահամ էֆ. Ֆրէնկեան, և Եղիազար էֆ. Հաճեան. սակայն Ն. Վսեմութիւն բացակայ լինելով, իրենց այցետոմսերը թողուցին։ յետոյ այցելութիւն տուին վճռաբեկ ատենի անդամ Վսեմ. Էմբուլլահ էֆէնտիի որ յատուկ պաշտօնով Նիկոմիդիա կը գտնուի այս պահուս, ինչպէս նաեւ հաբիմ էֆէնտիին որոց հետ տեսակցեցան իրը կէս ժամ։

* * *

Երեկոյին առաջնորդարանն ու պարտէզը լուսաւորուած էին և արական վարժարանի ընդարձակ սրահին մէջ փառաւոր սեղան մը տրուեցաւ ուր բազմեցան իրը քառասուն հրաւիրեալք։ Սեղանին կը նախագահէր առաջնորդ Սրբազանն որ կորովալից ատենաբանութեամբ մը առաջին բաժակն առաջարկեց Վեհ. Սուլթանին կենաց։ Այս բաժակ պարպուեցաւ եռանդագին կեցցէներով։ Յետոյ յաջորդաբար խօսք առնլով բաժակներ առաջարկեցին՝ Հայաբեակ եպիսկոպոս՝ Նորընտիր Ամենն։ Պատրիարքին կենաց, Գարեգին եպիսկոպոս՝ ընդհանուր Հայ Ազգին կենաց, Տ. Մկրեան Հայրն (որ եկած էր երեկուան կառախմբով) Վեհ. Մակար Կաթողիկոսին կենաց, Թորոսեան էֆէնտի՝ Նիկոմիդիոյ Ս. Առաջնորդին և գաւառական ժողովոյն, Պոյաճեան Նշան էֆէնտի՝ կարգադիր Մասնախմբին, և Գուրգէն էֆէնտի՝ Նիկոմիդի հայ երիտասարդութեան կենաց, Տ. Վահան վրդ. Յակոբեան՝ Ազգ. Երեսփոխանութեան կենաց, որում կը պատկանի, ըսաւ, պատրիարքական այս աբժանաւոր ընտրութեան պատիւը։ Բոլոր այս բաժակներն առաջարկուեցան հակիրճ ալ, վառվռուն զգացմամբ լի և պերճ ատենաբանութիւններով, որոց յաջորդող եռանդագին կեցցէներն ու գաւաթներու բաղխմունք՝ սեղանին վրայ տիրող ոգեւորութիւնը կ'աւելցուցնէին։ Տ. Սահակ վարդապետ Նազարէթեան համակրելի լեզուաւ մը յիշելով իր գարձն ի հայութենէ ի Ծոց Հայաստանեայց Եկեղեցւոյն, իբր ինդակցութիւնն յայտնեց ինքզինքն այս պիսի հաւախմբման մը մէջ գտնելուն համար, և շնորհակալութեան ու շնորհաւորութեան արտայայտութեամբ՝ կնքեց խօսքը բաժակ առաջարկելով Միացեալ Ընկերութեանց համար։ Երիտասարդ վարդապետը կարի լաւ ալ եր էր կը խօսէր, մանաւանդ ի մանկութենէ անտի իւր տածած ըզգացմանց և հաւատոյ յիշատակութիւնն ընելուն առթիւ։ Վերջին խօսքն առաւ Տ. Մկրեան Հայրն և իրը բնիկ Նիկոմիդիացի՝ ի դիմաց Նիկոմիդիոյ և անոր քառասուն գիւղերէից Հայերուն շնորհակալութիւն յայտնեց։ Ջմռանանք յարելու որ, թէ՝ եղած ատենաբանութեանց մէջ և թէ՝ ճաշէն առաջ և վերջը կատարուած տեսակցութեանց մէջ, Կ. Պոլսեցի բոլոր հիւրերն ալ Վերմ՝ շնորհակալութիւն յայտնեցին առ Դեր. Առաջնորդն, Կարգադիր Մասնախումբն և առ եռանդուն երիտասարդութիւնն Նիկոմիդիոյ, որք գիտցած էին վայելուչ կերպիւ կարգադրել ամեն բան և մեծապէս գոհացընել զամենեսին։

Ժամ 3 ին աւարտեցաւ սեղանն և ներկայք Առաջնորդարանի սրահներուն մէջ ժամու մը չափ նոյն պատուասիրուելէ յետոյ, կարգադիր Մասնախմբին տնօրինութեամբ աշխարհականք մաս մաս բաժնուելով գիւղերն անցուցին տեղւոյն պատուաւոր ազգայնոց տուներն, իսկ եկեղեցական Հայք առաջնորդարանը մնացին։

* * *

Կ. Պոլսոյ հրաւիրակներէն և Նիկոմիդիոյ ազգայիններէն կազմեալ պատգամաւորութիւնը և այլք այս առաւօտ ժամ 2 ին ճանբայ կ'ելնեն քաղաքէս, կառքերով և ձիերով, Արմաշ երթալու համար, ուր գիւղին անցուցնելէ յետոյ վաղն հանգիսիւ պիտի առաջնորդեն Ամեն. Թորնն Պատրիարքն ի Նիկոմիդիա։ Արդէն մեծամեծ պատրաստութիւնք կը տեսնուին այս ընդունելութիւնն ըստ կարելւոյն փառաւոր ընելու համար։ Ատ մեծացող հրաւիրակք, Ս. Առաջնորդին և Վսեմ. Սրբոյի փաչայի հետ վաղը (շաբաթ) մէկ ժամ հեռաւորութեամբ տեղ պիտի դան դիմաւորելու Թուրքոյ Հայոց նորընտիր Պատրիարքին։ Շաբաթ և կիրակի գիշերները չքեղ հանդէսք եւ հացկերոյթք ի Նիկոմիդիա։ Բազմաթիւ ականաւոր ազգայինք կ'սպասուին ատ կիւրակէ առաւօտ։ Երկուշաբթի մեկնումն ի Կ. Պոլիս։

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ՇԼԷՔՍԲԻՐԻ ԱՐՁԱՆՆ Ի ԲԱՐԻԶ

Հոկտեմբեր 15 ին, ի Փարիզ տեղի ունեցաւ Շէյքսբիրի արձանին մերկացման հանդէսն, որ գրական տօն մ'եղաւ միանգամայն։ Այդ արձանը, զոր Բարիզ Քաղաքին նուիրած է անգլիացի Գ. Ուիլերմ Նայդը, դեր նախագահ Գրական Միջազգային Ընկերակցութեան, կը բարձրանայ Պուլվառ Հոսմանի և Ավընիւ տը Մէսնիի զլուխը կտրած տեղը։

Հանդիսի ներկայն էին բազմաթիւ գրագէտներ և խուռն բազմութիւն։ Անգլիոյ դեսպանը չէր կրցած ներկայ գտնուիլ, . . . որովհետեւ նոյն օր կիրակի էր, և պէտք է կիրակին սուրբ պահել։ Ատենաբանքն էին Գ. Նայդը, թաղապետական խորհրդոյ նախագահ Գ. Տարլօ, Սէնի քաղաքապետութեան ընդհանուր քարտուղար Գ. Լոռանսօ, Ֆրանսական Ակադեմիոյ անդամ Գ. Մէզիէռ, և Թէատր Ֆռանսէի տնօրէն Գ. Դլարդի։ Հանդէսը վերջացաւ Գ. տը Պորնիէի մէկ գեղջնին ընթերցմամբ։

Աւասիկ այն ատենաբանութիւնը զոր Գ. Նայդը արտասանեց, արձանը Բարիզ Քաղաքին յանձնելով։

Այսօր ասա գումարուած ենք մեծարանք ընծայելու համայ հանճարին։

Արդարացի չէ՞ որ Բարիզ, կեդրոնն քաղաքակրթութեան, մայրաքաղաքն գրական երրորդոյ, ունենայ Շէյքսբիրի արձան մը։ Շէյքսբիրի որ ոչ միայն ժամանակի մը և երկրի մը բանաստեղծն եղած է, այլ ամեն ժամանակաց ու ամեն երկրաց ալ բանաստեղծը։

Ինքն իսկ մեծ մարդ, արդար չէ՞ որ պատուուի մեծ մարդոց հայրենեաց մէջ, այն երկրին մէջ զոր ինքն իսկ կը կոչէր սիրելի Ֆրանսա, արգասաւոր պարտէզ աշխարհի։

Գ. Տարլօ յանուն Բարիզ Քաղաքին ընդունեց արձանը խորին շնորհակալութեամբ, որմէ յետոյ խօսեցաւ Գ. Մէզիէռ։ Ֆրանսական Ակադեմիոյ ներկայացուցիչն յայտնելէ յետոյ թէ ինչպէս մեծագոյն դերասանք իրենք զիրենք վերջնապէս նուիրագործեալ չեն համարիր մինչեւ որ նոր չեշտ մը չտան Հավէրդի անձնաւորութեան, կը խօսի Ֆրանսացի շէյքսբիրեան մեծ դերասանին, Գ. Մունէ Սիւլլիի վրայ։

Ազգային թատրոնին գիւցազունները, Սիտ, Պոզիկոս, Ոլրեսա, Օրոսման, Էնանի չէին բաւեր Գ. Մունէ-Սիւլլիի ազնիւ փառասիրութեան։ Երկար ատեն ի վեր կը խորհէր թատերարեմի վրայ փոխադրել Տանրմարքայի իշխանին մելancոլիութիւնն, հեգնութիւնն եւ մոլեգնութիւնն։ Ապրարեւ ներկայացուց մեզ զայնս, ոչ թէ մեղմացեալ եւ սակաւացեալ, այլ իրենց վհատանք եւ բանաստեղծական բոլանգակ գեղեցկութեամբ։ Ոչ մի՛ն Շէյքսբիրի մեծ թարգմանիչն զորս լսած եմ Եւրոպ՝ոյ զանազան թատերարեմերուն վրայ, ո՛չ Տէվրիէնդ ի Գերմանիա, ո՛չ Ֆէլլոս յԱնգլիա, ո՛չ Ռոսի, ո՛չ Սալվինի յԻտալիա, աւելի հեռուն մը-զած են ոգեղերգական զգացումն, աւելի լաւ բացատրած են գաղափարաց վեհութիւնն, սրտին վհանձնութիւնն, յուզմանց հզօրութիւնն, արգահատանքն եւ զայրոյթն, յիմարութիւնն եւ բանականութիւնն օրք միմեանց կ'ընդհարին այս արտասովոր դերին մէջ։

. . . Շէյքսբիր Անգլիացւոց ամենէն Անգլիացին է, Մեծին-Բրիտանիոյ գաղափարաց եւ բարուց գերազանց բանաստեղծն։ Ազգային գլխաւոր յատկանիշերը, — մանկամարդ աղջկանց հնորհը, կանանց եւ մարց արժանապատուութիւնն, արանց սէգ քաջասրտութիւնը, դժբաղդութեան մէջ ունեցած հաստատամտութիւնին, իրենց ձեռնարկու ոգին, անհատական ազատութեան համար ունեցած սէրերին, իրենց կրից սաստկութիւնն, ինչ ընդածին ազամարդութիւն որ կը մնայ սուցական վայելչութեան ներքեւ, ոմանց երգիծական զուարթութիւնն, այլոց երեւակայութեան ճոխութիւնը — կը ցոլան իւր գործոց մէջ։

Ա. Լ բանաստեղծը մի միայն իւր երկրին և իւր ժամանակին չեղաւ։ Իւր մտածումը կ'ընդգրկէ տիեզերքը ազգայն։ Իւր մտքին ընդարձակութիւնն, իւր զգայնութեան ուժն որք կը յարին ամեն նիւթերու, մարդկային ամեն պայմանաց եւ ամեն վիճակաց, ժամանակակից կ'ընեն զինքն ամեն տարիներու, դիւրամատչելի եւ սիրելի ամեն ժողովրդոց։ Այդտեղ է իւր բնատիպ հանճարն եւ փառքն։ Անոնց մէջ որք հանիներն յուզած են՝ բառեր բերելով իրարու քով, ոչ ոք թրթռացուցած է աւելի այլազան զգացումներ, աւելի խորագէս կրկնած է հոգւոյն ծալքերը, մարդոյն ընծայած է աւելի կենդանի պատկերներ իւր թշուառութեանց կամ ուրախութեանց, իւր տկարութեանց կամ առաքինութեանց, իւր անէութեան կամ մեծութեան։

Կեանքը լեցուն է այս հակապատկերներով։ Շէյքսբիր անոր հաւատարիմ պատկերը կ'արտայայտէ երբ իւր թատրոնին մէջ կը մերձեցնէ արտասուաց ծիծաղը, հանդիսին վիշտ։ Մինչեւ իսկ կը պահէ այն հանմամասութիւնը զոր ցոյց կուտայ մեզ իրականութիւն։ Աւելի տառապանք քան հերոսանք, ահա համառօտութիւնն մարդկային գոյութեանց։ Շէյքսբիրի գործոց ամբողջութիւնն նմանօրինակ ապաւորութիւն մը կը թողու մեզ։ Ոչ թէ զուարթութիւնը մերթ ընդ մերթ վերթեւ և ապատ չէ անդ, միայն՝ խոլ, երեւակայութիւնն հեշտանոյզ սակայն գրեթէ միշտ, ամենէն զուարթ տեսարանաց ընթացքին մէջ կամ յետոյ, բան մը, արագ խորհրդածութիւն մը կ'ազդարարեն մեզ կենաց կարճութիւնն կամ մեր երջանկութեան դիւրաբեկութիւնը։

. . . Ամեն անգամ որ կարդանք զնա, կ'զգանք որ ի ներքս ի մեզ կը մեծնայ մեր պատասխանատուութեան գիտակցութիւնն, աւելի յստակօրէն կը գծուի պարտականութեան ծանրութիւնը։ Իւր մէջ, բանաստեղծն և խորհողը սերտիւ միացած են։ Լոկ մասն չկազմեր այն թովիչներն ու երկնայն խմբին որք զաշխարհս լեցուցած են հացաւոյցիչ ցնորքներով և ծիրանի վերարկուով մը զգեցուցած են էակներն և գաղափարներն։ Մարդկութեան բարերարաց ընտանիքին կը վերարկի։ Այս կրկին հանգամանքով, Շէյքսբիր կ'արժէ որ արձան մը կանգնուի իրեն ամենուրեք ուր կը խորհին, ամենուրեք ուր կը սիրեն և կը տառապին։

Գ. Ժիւլ Դլարդի խօսեցաւ այսպէս.

Պարոնայք,

Հարկ չկայ գրաւտելու ան մարդն որ գրեց Համլէտը, կը մնայ միայն ողջունել զնա կուգամ բերել առ Ուիլիամ Շէյքսբիր՝ Դուքտի Ֆլանսկի մեծարանքը։

Գուքտիի թատերարեմին վրայ է որ առաջին անգամ, 1769 սեպտեմբեր 30ին, ճիշդ այդ Համլէտով, Շէյքսբիր, որ ասա հետզհետէ ներկայացուցաւ մեզ Մոլէի, Սէն-Բրի և Դաւայի կողմէ, ծափահարուեցաւ մեր մէջ, մինչեւ իսկ Տիւսիի տժգոյն նմանողութեան մէջէն։

Երբ վիպական գպրոցն իրեն նախակարգեր փնտռեց անելոյն մէջ, իւր առաջ բերած առաջին անձն եղաւ Շէյքսբիր, և Ալֆրէտ տը Վիլնի, 1829ին, յաջորդիկ յաղթան սկսողը կը կոնխէր իւր Վենեթիկի Մոռչին թարգմանութեամբ։ Եաքէն, երբ Ժորժ Սան բերաւ իւր շէյքսբիրեան կատարկերգութիւնն Ոդէոն հանդէս կը Բուռ յեղ։ Գոռնէլլի, Ռասինի և Մոլիէռի տունը կրկնածն ըրաւ ի յայտնութիւն և ի հեշակ մեծ Անգլիացւոյն։

Կարելի է ըսել, և մենք հպարտութեամբ կ'ըսենք, որ երբէ՛ Շէյքսբիր սուսմիանարուած, հասկցուած և ներկայացուած է Ֆրանսայէն գուրս ուրիշ տեղեր ալ, երբէք աւելի եռանդուն կատանքի մը առարկայ եղած չէ քան մեր երկրին մէջ, ուր չափազանց հարենասէր սքանչացողներ ունեցած են ապացուցանել թէ Շէյքսբիրի մայրն ի ծնէ գաղիացի լինելով և զաւակներն ամենէն աւելի մայրենի երակներուն մօտ լինելով, բանաստեղծն իւր երակաց մէջ ունէր քիչ մը մեր Ֆրանսական արիւնէն։

Զենք ծանրանար այս գիւտին և այս ընտանեական կարծեաց վրայ։ Մեծ մարդերն, որոց փառքն ես ազգային ստացուածք մ'է, սա սքանչելի և գերազանց բանն ունին որ մի միայն իրենց հայրենիքը չեն պատուաստեր, այլ աշխարհ։ Իրենց երկրին լեզուն կը խօսին և ոչ միայն ներկային, այլ ապագային մէջ իսկ խօսիլ կուտան զայն տիեզերաց։

Շէյքսբիր բոլոր փառքերն ունեցաւ, մինչեւ իսկ թշնամանաց փառքն։ Բանագողս յոլովցնցին զինքն, իւր ստամներն ընդօրինակութիւններ անուանեցին։ այսօր ասելիս ես հեռուն կ'երթամ։ Կրնեն թէ կերպիւ իւրք Պագոնի ծամկանունն եղաւ։ Կասպասեմ որ օր մ'ալ զուրսեն մեզ թէ դեռ գոյութիւն ունեցած չէ, որպէս Հոմերոս ալ։ Պարոնայք, պէտք է սակայն հաւատալ բանաստեղծից գոյութեան, որովհետեւ մեզ կտակած են իրենց գործերը։ Կարելի է ուրանալ, այո, կարելի է ուրանալ թէ աշխարհակալները գոյութիւն ունեցած են, երբ աւերակներ չմնար զարթուցանելու ի մեզ անոնց յիշատակը, բան մը չմնար իրենց անցքէն։ Բայց բանաստեղծներն, կրնա՞ք հաւատացուցնել թէ բնաւ ապրած չեն, թէ իրենց սիրտը բնաւ չէ բարախած, թէ իրենց ուղեղը չէ երդնած բնաւ, անոնք որք իրենց ետին կը թողուն սա յաղթանակաց օրհնեալ անուններ։ Իլիական, Իքլանոս, Ենեական, Երկնային կոմեդիան, Տոն Քիշոտ, Համլէտ, Սկիպ, Մարդատեաց, Տոն Գարլոս, Հոկսէթբեթ էէշերը, Լէթը, կամ Վէրտ Դարոց։

Պարոնայք, Շէյքսբիր, ի հարկէ, պէտք չունէր մեր մեծարանաց։ «Թիշատակարան մը առ Շէյքսբիր», գրած է Վիկտոր Հիւկո, յիշատակարան մ'առ Շէյքսբիր։ Ի՞նչ հարկ Իր իրեն համար պատրաստած արձանն աւելի լաւ է, բովանդակ Անգլիան ունենալով իրեն պատուանդան։ Անշուշտ, բայց եթէ յիշատակարանները բան մը չեն աւելցներ մարդոց փառքին, կ'աւելցնեն այն ժողովրդոց երախտագիտութեան զրսի փատաստ որած են։ Եւ թող չդարձնար Բարիզի մէջ հանդիսելով ի պատիւ Շէյքսբիրի կառուցեալ արձանի մը։ Մաքպէթի հեղինակին պատուանդանը, ոչ միայն Անգլիա է, այլ մարդկութիւնն հանուր։

Մնաց որ, ի՞նչ վնաս կայ երբ, աշխարհի մէջ, սքանչացմանց և մեծարանաց այս ազատ փոխանակութիւնը լինի։ Լոնտոն, Ուէսթմինիսթրի արբայարանին մէկ անկիւնը, բանաստեղծաց և թագաւորաց մէջ, գերեզման մը կայ աքսորեալ Սէնդ-Էվարմոնի համար։ Տրուրի Լէյնի թատրոնին մէջ, Շէյքսբիրի գիւտց, պատուանդան մը կայ ուր կանգնած է Վիկտոր Հիւկոյի արձանը։ Ի՞նչ կ'ըլլայ երբ մեր մէջ արձաններ լինին անոնց օրք, որպէս Հաղրի Հայն, իրենց գերեզմանն ունին հոս։ Ֆրանսա ապրիկան է ամեն փառքերու, և ի՞նչպէս չ'ընդունիր և չ'օրհներ պատիւն այնմ որուն համար Անդրանի հեղինակն օր մը ըսած է պերճախօսութեամբ. «Շէյքսբիր, այն մարդն որ Աստուծմէ եռքը ամենէն աւելի ստեղծած է։»

Եւ իւր ստեղծագործութիւնը աւելի տեւական են քան մահկանացու արարածներն։ Աւելի լաւ կը ճանչենք Օթէլլոն, Մաքպէթը, Օֆիլիան, Ռոմէոն, Ժիւլիէթը, քան մեզ և ոսկրաց էակներն որոց հետ միասին կ'ապրինք ամեն օր։ Շէյքսբիր յաւերժական էակներ աւելցուցած է վաղնցուկ մարդկութեան վրայ։ Թիմոն, իւր աթենացի մարդատեացը, մեզ ընտանի է որպէս Ալէսդ։ Իւր նման դէմ առ դէմ կ'նէնէ Դոնդիւքիի։ Լիր թագաւորին արցունքները կը հոսին հայր Կորիոյի արտասուաց պէս, և Ֆալստաֆի ծիծաղը կը արտասխանէ մեր Բոբսոնեանգին ծիծաղին։ Ազգերը կրնան թշնամի ըլլալ իրենց պատմութեան ինչ ինչ ժամերուն։ Իրենց եղբայրակցական մեծ մարդիկը կը միացնեն զայնս յաւիտենականութեան մէջ։

Եւ կ'ողջունեմ Շէյքսբիրի արձանն յանուն Մոլիէռի Տան։

Գ. Մունէ-Սիւլլի կարդաց ապա Հանրի տը Պորնիէի մէկ ոտանաւորը Շէյքսբիրի վրայ։

ԴԱՇՈՅՆԻ ՀԱՐՈՒՍԻ ՄԸ

. . . եւ բոլոր իշխանութիւնք հետզհետէ կ'սան տեսնել այս կնոջ դիմաց։ Ռարիկանութեան պաշտօնեայք, լրագրապետք, ջրհանքաց հարիւրապետք ամէնքն ալ զինեցին մեզ ուշադրութեան զոր առաջապէս դրած էին փլատակաց կոյտի մը վրայ, որոյ չարչ ցանուցիր կոյտն թատրոնի կարասիք և սուտակագոյն թաւշի կտորներ օթեակներէն պատառուած։

Մենք ուրեւէ ոչ բերանը բաց, շրթունքը կծկուած, ձեռքը պրկուած էին։ Իւր շքեղ արգուզարդին, — մեսաքսեայ կանաչորակի շրջազգեստ մը ճոխ ծոպերով ու մարգարտաշար մանեակներով— ձեռք դպած չէր։ Դեռ գլուխն էր շղարշեայ փոքր գլխարկին անդուսի մեծկակ մի հանգոյցով զարդարուն և այնքան նոր որպէս թէ նախորդ գիշերը շինուած ըլլար։ Իւր օձատեալ կուրծքը միայն ծածկուած էր արեան խոշոր կայլակով մը որ թանձրացեր ու սեւցեր էր, և այս արեան տակ վերք մը կը հասնէր մինչեւ սիրտն։ Այս ինչն դաշունահարսանեաց էր, և կարծես թէ հրդեհն զայն յարդելուն և ոճրագործին մեղսակից լինել չ'ուզելուն համար, բոցը չէր մտած փակ օթեակին մէջ որ քանոր վրայ գացեր էին ամրակնքի։

Սակայն չարաշուք ապետէն երեք օր եւեթ մարդ մ'եկաւ, փիսին ուզեց։ Իւր ամուսինն։ Քառասնամեան մարդ մը, պերճազգեստ օտարական մը որ հարիւր դպրիերէն կը խօսէր։ Ա. . . կոմսն։ Անհուն յուսահատութիւն մը կ'արտայայտէր։ Դաշոյնի հարուածը զինք՝ չզարմացուց, «Անձնասպան եղեր է» գոչեց, նետուելով դահլիճն վրայ որ կ'սկսէր ապականիլ։ Եւ բացատրեց թէ իւր կին, խոլ խանդէն մը, սոսկալի ցնորք մը զգացած ըլլալուն էր, և որովհետեւ միշտ դաշոյն մը կը պահէր վրան, անուշիկ ինքզինքն սպաններ էր, հրդեհին առաջին բոցերը նշմարելով։

Ա. . . կոմսն սոսկալի պարագայ մ'էր, աւելի սոսկալի՛թ քան զոր կը նկարագրէին լրատուք ապեմորոք գոյներով։ Օտարականը թանկագին գեակր գեանեղ տուաւ եպիսկոսէ դագաղի մը մէջ որ մեսաքսապատ տրի մը կը նեմներ, և . . . իշխանութեանց ուշը գրաւեց նոր զոհ մը։ . . . .

Ա. . . կոմսն Իտալիոյ մէջ ունէր սքանչելի Վիլլաներ (ամարանոց), և սակայն բրնաւ չէր կեներ ադ երկիրը, իւր հայրենիքը՝ որոյ դէմ կը թուէր ունենալ անյարմարելի հակառակութիւն մը։ Երեսուն տարու էր երբ ամուսնացաւ դեռատի կնոջ մը հետ, Հռոմի թատրոնի մը երգչուհին, որ ունէր աւելի քան թերեւ համբաւ մը, և սոսկալի նախանձոտ էր։ Այս ամուսնութեամբ բարձր ընտանեաց դռներն իրեն առնլև գոցուելով՝ Եւրոպայի բոլոր մայրաքաղաքները կը շրջէր։ Մէն մի քաղքին մէջ ամսէ մը աւելի չէր կենար և ոչ ումեք հետ յարաբերութիւն կը հաստատէր։ Մարիա, երգչուհին, ամուսնէն աւելի մեծամտութեամբ համակեալ էր։

Կոմսին հետ ամուսնացեր էր նորա հարստութեան համար, և կ'ըմբռներ թէ ճշմարիտ Օթէլլոյ մը չէր գտածը։

Երբ հասկցաւ թէ ինքը իր տան մէջ բանտարկուած էր, փորձեց լուծը թօթափել, այն տեղն ահա սկսաւ կոմսն ամուսնութեան այս անվերջ ճամբորդութիւնները։ Կենաց բերկրութիւններէն ոչ մին Մարիային չ'զլանալով հանդերձ և թողլով որ իւր անսպառ զանձն փատէ ըստ կամաց։ չէր ընդուներ բնաւ ոչ բարեկամ և ոչ ուհի. . . և օրեր կը սահէին միօրինակ բազմազան ու անակնկալ պարագայներով։ բոլոր մ'անգամ չէր բաժնուեր կնոջմէն, շոգենաւէ մը ցատքելով ի շոգեկառք, երբ նշմարէր թէ Մարիայի գեղն ուեւ իցէ ուզեւորի մը վրայ ապլեր էր։ Մանկամարդուհին այս մարարրուութեան ժուժելով հանդերձ, կը սպասէր պատեհ առթի մը խորտակելու համար այս ոսկիէն շղթայներն։

Օր մը ի Ռուսիա, Ագեքսանդր կայսեր թիկնապահաց կողմէ Նէվայի վրայ արուած հանդիսի մը մէջ նէ պատահեր էր մարդու մը որոյ ի տես սատիկ յուզում մը զգացեր էր։ գեղջկական պաշտօնական մ'էր նա քանամեայ, աշխարհի գիւղացին մի որ չնչին պատճառի մը համար դեռ նոր մեռնամաս մ'ունեցեր էր զարմանալի եղանկաւ։ Իւր հոկտակորդն հարկադրեր էր բոլորովին մերկ սառուցիկ ջրոյ մէջ մտնել և սպասել մինչեւ որ պարտութիւն խոստովանի։ Ինքն իսկ գեղջ սուզեր եւ անընդհատ երկու ժամ մէջը մնալու քաջութիւնն ունեցեր էր։ այդ մինչոյն միայն իւր մարդը կը պաշտպանէին զինքն ցրտին սասկութեան դէմ։ Այս արկած ուսնկանակն ի ամեն փառքերու, և ի՞նչպէս չ'ընդունէր և չ'օրհներ պատիւն այնմ որուն համար Անդրանի հեղինակն օր մը ըսած է պերճախօսութեամբ. «Շէյքսբիր, այն մարդն որ Աստուծմէ եռքը ամենէն աւելի ստեղծած է։»

Եւ իւր ստեղծագործութիւնը աւելի տեւական են քան մահկանացու արարածներն։ Աւելի լաւ կը ճանչենք Օթէլլոն, Մաքպէթը, Օֆիլիան, Ռոմէոն, Ժիւլիէթը, քան մեզ և ոսկրաց էակներն որոց հետ միասին կ'ապրինք ամեն օր։ Շէյքսբիր յաւերժական էակներ աւելցուցած է վաղնցուկ մարդկութեան վրայ։ Թիմոն, իւր աթենացի մարդատեացը, մեզ ընտանի է որպէս Ալէսդ։ Իւր նման դէմ առ դէմ կ'նէնէ Դոնդիւքիի։ Լիր թագաւորին արցունքները կը հոսին հայր Կորիոյի արտասուաց պէս, և Ֆալստաֆի ծիծաղը կը արտասխանէ մեր Բոբսոնեանգին ծիծաղին։ Ազգերը կրնան թշնամի ըլլալ իրենց պատմութեան ինչ ինչ ժամերուն։ Իրենց եղբայրակցական մեծ մարդիկը կը միացնեն զայնս յաւիտենականութեան մէջ։

ՅՈՒՅԱԿ ԳՐՈՑ

Այս ցանկը կը պարունակէ Գ. Պալատատեան դրատան հին և նոր հրատարակութեանց հաւաքածոյն, իւրաքանչիւր գրքի պարունակութեանը վրայ կարճառ և ճանաչման տեղեկութեամբ։

Նշանակուած են նաև գրքին մեծութիւնը, քանի երեսէ բաղկացեալ ըլլալը, կազմին որակութիւնն և գիները մեծագոյն զեղչերով։

Այս ցանկը ձրի կը ղրկուի վճարաբաղդ երբ իրենց հասցէն իմացնեն նամակաւ մը։ 2049

«ԲԻԼԶԱՆԴԵԱՆ» ԳՐԱՏՈՒՆ

Բիւզանդեան Գրատունն որ ի Զալաթիա, Սեղբոս խան, թիւ 3, պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան որ սեպտեմբեր 1 է սկսեալ ամէն ԵՐԵՔՇԱԲԹի և ՈՒՐԲԱԹ օր առաւօտէ մինչեւ երեկոյ բաց պիտի մնայ, իսկ մեւս օրերն առաւօտ եւ երեկոյ միայն բաց առանցնոյն։ Հայերէն, տաճկերէն և մասնաւորապէս Ֆրանսերէն լեզուով զանազան տեսակ գրքոյցներու եւ գասական գրեանք եւ ուրիշ բազմաթիւ հրատարակութիւնք յոյժ դիւրամատչելի գիներով կը վաճառուին, յանձնարարութիւնք մեծ կամ փոքր, Հայ, Թուրք կամ օտէր ի Ռումանիան լիզուով գրեանց վրայ կ'ընդունուին և ընդ վոյթ կը գործադրուին՝ կանխիկ հաստատմամբ։ Ընթացիկ հաշիւք կը շարունակուին թէ՝ մայրաքաղաքիս և թէ գաւառաց մէջ մեր ունեցած թղթակցաց հետ՝ յատուկ պարտանագրութեամբ։ 2077 8—12

Զալաթիա, Սեղբոս խան, թիւ 5։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ա.Ռ Ա.Ջ Ն Ա Ր Դ
ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ
ի պէտս մանկանց
Ա.ԶԵԱՏԱՍԻՐԵԱՑ
ԵՐՈՒԱՆԴ Կ. ԳԱՐԵԳԻՆԼԵԱՆ

151 երեսէ բաղկացեալ այդ գիրքը դասագիրք կը պարունակէ ի սկզբանէ թուատրանութեան ցկերջ տասանորդական կոտորակաց հանգերձ առատ քան հինգ հարիւր օրինակներ վ և ինդիրներով։

Իւրաքանչիւր կանոն ունի իրեն յարակից բազմաթիւ լուծեալ օրինակներ և ինդիրներ մանրամասն բացատրութեամբ։ Ինդիրաց մեծագոյն մասը կը վերաբերի սամանեան պետութեան տարեւորեան գրացի կառավարութեանց յարաբերական գործոց որպիսի են գրամներու, չափերու, փոխանակութիւնն և այլն։

Կեդրոնատեղին է Պարտ Այի Հատատեսի, Եւրոպական գրատուն, Առաջել Էֆ. Պիպէռեանի քով։

1988 Գին 3 դրուշ 15—20

Ա. Ժ. ԲԱԴԴԻՆՈՍ

Պ. Ա. Ժ. Բադդինոս պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան և իւր մայրաքաղաքիս ոչխարագործներուն թէ, Գալաթիա Պորսայի դիմաց, թիւ 2, իւր առեւտրական գործերը կեդրոնացուցած է Թիւնէլի փողոց Եէնի-Ճամիի մօտ թիւ 39, 41 և 43 վճռատատանց մէջ։ Հետեւապէս կը խնդրուի անոնցմէ որ կ'ուզեն ճմրան համար յիւեալ վճռատատաններէն գնել ամեն տեսակ ապրանք որք ծանօթ են թէ՝ իրենց ընդարձակութեամբ և թէ՝ աշխատութեամբ, նոյն վաճառատիպեն ունենալ որպէս յառաջագոյն, մանաւանդ որ Պ. Ա. Ժ. Բադդինոս ամեն զգոյշութիւն յանձն առած է իւր վճռատատուն հարստացնելու համար նորագոյն լաւագոյն գործարաններէն եկած զանազան կտաւեղէններով։ 2142 5—10

ՄՍԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ՀԻԼԹ
LIEBIG
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ Ի ՅԻԼՅ-ՊԷՆՏՈՍ

Որ 1867էն ի վեր արժանացած է Միջազգային ամեն ցուցահանդէսներու մէջ ամենէն բարձրագոյն վարձատրութեանց։ Մեծ գիւրութիւն և խնայողութիւն Վայրկենական պատրաստութիւն արգանակի, և ապուրի, հանմամ, բանջարեղենաց համար բարեխառնելու գերբնտիր միջոց։

Հիւանդաց և ապաքինելոց համար կազդուրիչ դեղ։

Պատրաստել այս սուրբ բութիւնը կապոյտ մեսագնով։ Liebig

2141

Մեծաքանակ կը ծախսուի գործակատարաց քով, ԵԷՆԵՆ ՔՈԼԼԷ և ընկ. Կ. Պոլիս, Թիմարթի խան, թիւ 4։ կը ծախսուի նաև ուտեստեաց վաճառականներու, դեղավաճառաց, նպարավաճառներու քով և այլն։

ՄԵԾ ԵՒ ԲՈՒՆ ԼԻԲԻՏԶՈՒՈՆ
Ժ. ԼԷՏԻԻԳ ԵՒ ԸՆԿ. ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
Ընկերութեան լուծման պատճառաւ
130, Բերայի մեծ փողոց, Լիւքսէնպուրկի Դաշէնքին քով։

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ Ժ. Լէտիւգ և ընկերութեան վաճառատունը փակած է վաճառել իւր տարպանաց մեծ մեծերքնն, հոկտեմբեր 1 էն երկուշաբթի օրէն (Ն. Տ.)։ Վաճառատունն այցելողք պիտի համոզուին ապրանաց գերազանցութեան եւ գներու չափաւորութեան։ —Ամբողջ եւ խիստ հարուստ զարդարանք, կը գրանուին Ալաչնեերու, Սեղանատան եւ Ննջասենեկի համար։ զանազան պերճ կարասիներ։ մեծ մեծերք մետաքսեայ կերպասներու, ձեռնոցի թաշկինեերու, անուշկներու, հայելիներու, իւղաներկ պատկերներու, լուսանկարաց լրջնակներու եւն։ եւն։

Գիները զեղչուած են 50|0

ԱՃՈՒՐԴԻՎ Վ.ԱՃԱՌՈՒՈՆ պիտի լինի ամեն ուրբաթ և կիրակի առաւօտեան ժամ 4էն կէսօր։

8—16 2133 «Լիքիտարէտ»
ԼԷՕՆ ՌՈԶԷՆԹԱԼ

ՍԳՈՐԻ ՄՕՐԻՒ ՉԱԼԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Միլան, 10 յուլիս 85

Պարոնայ, Ագոդ և Պուռն,

Ագոդի օշարակը շատ յաջող պատրաստութիւն մ'է թէ՝ իւր դիւրամարսելութեան և թէ՝ իւր հոգեբուսիչ պատանեաց համար որոց խոլչային և աւշային վիճակը կը բարձրէ։

ԲՐՈՆ · ԷՏՈՒԱՐԴ ԲԷՐԻՕ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸԵՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,421,200
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐԻՈՅ 946,800

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԹԷՈՒՐԸԵՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,243,127
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐԻՈՅ 1,932,350

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած ղրամական և բաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք ներկայացնել. նաև խիզ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև այսր տուած Ընդհանրին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՄԱՐԻԹԱՅՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս ի'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կրնան Սիրուն դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկի նն երկաթէ կամրջին վրայ նստող տեղեակն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՓԷՐԻ

Նիզամիյէ էրզաղ անպարը իւրէ սէպզէ գօմիսիօնու իչիւն միւպայեա օլունաճագ օլան իբի եիւզ գըրգ պին բիլօ գուրու ֆասուլա վէ եիւզ էլլի պին բիլօ բաթաթէսին իթասրնա թալիպ օլան վէ չէրայիթլինի անլամագ իսթէյէնլէրին իչպու թըչրինի էվվէլին օն տօգուզունճու կիւնինէ գառար ժագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը տայիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

13 Թըչրինի էվվէլ 1888 — 2156
Նօ. 31 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՓԷՐԻ

Էրզաղ անպարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ իւչ եիւզ պին բիլօ սօղաղնը պէհէր գըյէսի եիրմի իբի բարալա օլուպ թըչրինի էվվէլին օն տօգուզունճու կիւնին գառարը գաթիսի վիրիլէճէկնէն վէ իրթէսի կիւնիւ եիւզսէ պէշ թէնղիլի գապուլ օլաճաղընան իթասրնա թալիպ օլանլարը մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

13 Թըչրինի էվվէլ 1888 — 2157
Նօ. 32 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՓԷՐԻ

Էրզաղ անպարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ պէշ եիւզ գըյէ գահվէնին իչպու թըչրինի էվվէլին օն սէքիզինճի սալը կիւնիւ գառարը գաթիսի վիրիլէճէկնէն, իթասրնա թալիպ օլանլարը մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը տայիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

13 Թըչրինի էվվէլ 1888 — 2158
Նօ. 33 — 2—3

ԻԼԱՎԷԼԻ ՍԱԼՆԱՄԷ

1889 ՍԷՆԷՍԻՆԷ ՄԱՀՈՒՍ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԱՁԱՀԱՆ
Ց. ՓԱՄՊՈՒՌԱՃԱՆ

Կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս Զաքմաքճըլար թիւ 47, Կրճիկեան Մանուկ Աղայի խանուն, և կը ծախուի ամէն գրավաճառաց քով ի գին 60 փարայի։ 2—4

Արտօնատէր Ս. ՏԱՒՍՈՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՍԱԳՐՔԻ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՀԱԳԻՆ ՁԵՂՁՈՎ

Պ. ՄԷՅՖՈՒԸ

Ժ. ՏԷԼՈՐՄ, ԳԱԶՈՐԴ (Ο ՎԻՐ, ՏԸ ՖՐԱՆՍ)
3, Եարկանճըլար փողոց, Ղալաթիա

Վաճառումն սկսած է հոկտեմբեր 3/15ին Մանր. Բայց գիներնը նշանակուած են պատ չով.

Գոտակներ, Գուլպայ, Բաճկոնակ, Հովանոց, Գաւազան, Բարիզեան չապկի, Ամէն տեսակ փ. զպատ, Կրընսպլի ձեռնոց, Մատանի, Ցանէլ, Մանկոցք, Մէրինոս, Թաշկինակ, Ճամբորդութեան առարկայք, Սընտուկք, Կաշեայ առարկայք, Գոհարեղէնք և Արծաթեայ ժամացոյցք եւ եւ։

10 % զեղչ այն ամէն ապրանաց վրայ որոց գիները չէն նշանակուած ցրուեալ Ազդագրերուն վրայ։

2135 — Ժ. ՏԷԼՈՐՄ
13—26 — Ցաշորդ Պ. ՄԷՅՖՈՒԻ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՅՔ ԹԷՅԻ

ԷՄ. ՊԱԼԱՊԱՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ՈՒՂՂԱԿԻ ՆԵՐԱԾՈՒՄՆ
Զինաստանէն, Հնդկաստանէն եւ Ճաբոնէն
12 — Պէյ. Ճէլալ պէյ խան, — 12
Լիմէր էֆէնտիէ վաճառասէրաց ուշադրութեան
ՆԵՐԱԾՈՒՄՆ—ԱՐԱՏՈՒՄՆ

Քանի տարիէ ի վեր Թէյի մեծաքանակ առևտուր ընելով, դրամնիգով զրկելով զայնս ի Ռուսիա և Պարսկաստան, բաղմաթիւ անձանց խնդրանաց վերայ որոշեցինք քաղաքիս մէջ Թէյեր կեդրոնական վաճառատուն մը հաստատել «Մեծաքանակ» եւ «Բերքրաքանակ» վաճառմանց համար։ Վաճառականք, դեղավաճառք, նպարավաճառք եւ ընտանիքներն, որք վերոյհաս ձևրան պատճառու իրենց պարտքը կը պատրաստեն, եւ անոնք որ կ'ուզեն ոչ միայն լաւ, հապա նաեւ «ազատ» Թէյ ուենենալ, կը հրաւիրուին այցելել «Թէյի մեծ մթերանոցները» եւ գոհ պիտի մնան։ 2187

Ցուցակներուն վրայ պահանջել Լ.Մ. Պալապանի եւ Ընկ. տարագրութիւնն եւ Աբարզի պատկերն։

ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ ունեցողներն, որոց կեանքն ապահովի տանջանք մ'է, մտատանջ չարչարանք մը, ինքզինքնին հանդարտեցնելու պատուական ինքզինքնին կը թուլցնէին թմրեցուցիչ կազմութիւն ունեցող թուղթերով, փոշիներով, Սիկարէթներով, որոց յաճախակի գործածութիւնը զոյրկան մը կը հանդարտեցնէ գիրենք, այլ ապահովապես կ'ապանեն։

ՇՆՉԱՐԳԵԼՆԵՐ
Շնչարգելութեան միակ քուժիչ դեղն է
ԱՍՏԵՂ ՀՆԴԿԱԿՆ
(LA LIQUEUR DE L'ETOILE)

Պ. Ժ. ԼԱՍԴԻ, դեղագրած-քիմիագէտ ի ՊՈՐՏՕ

Գրեցէք նմա՝ պատասխանի համար թղթատարով, և Զրիսպէս պիտի ստանաք ամէն տեղեկութիւններն իւր դեղին և իւր ազդուութեան բաղմաթիւ ապացոյցներուն վրայ։

ՄԱՐԻՕ ԼԸՇՕ, դեղագրած-քիմիագէտ, 164, Սենդ-Դաֆերին փողոց, ՊՈՐՏՕ։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են՝ ի Պոլիս, Քիւչիւք-քեան եղբարք, Լիմին էֆենի, 77. Վ. Բասապեան, Պահչէ-Գաբու, 13. Պ. Պ. Վոնտիձիմոս և ընկ., 14, Սուլթան-Համամ.—Ընթր, Քանգըլ եղբարք, Մեծ փողոց, 247. Ն. Թէոտորիտես, 244. Պ. Իօժէն Տէլլասուտա, 328։

1698

ՎԱՆ ՀՈՒԴԷՆԻ ԶՈՒՏ ՔԱՔԱՕՆ

Ընդհանրապէս ճանչցուած է քաքաօնեներուն ամենէն պիտիրժահամն և լաւագոյնը։

Ի նկատ առնլով իւր ընտիր տեսակը, ՎԱՆ ՀՈՒԴԷՆԻ ԶՈՒՏ ՔԱՔԱՕՆ, թէպէտ ըստ երեւոյթին աւելի սուղ, իրօք աւելի ժամն քան այսօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններ, այնպէս որ ՎԱՆ ՀՈՒԴԷՆԻ ԶՈՒՏ ՔԱՔԱՕԻ մէկ բաժակը՝ բաժակ մը թէյէ կամ խաղողէ աւելի յարժէր։ այլ որովհետեւ այս քաքաօն գերազանցապէս սննդարար և դիւրամարս ընդունի մ'է, իւր ծախսն իրօք չատ աւելի նուազ է։

Կը գտնուի մեծ դեղավաճառաց, նպարավաճառաց և անուշարարաց քով, թիթեղեայ տուփերու մէջ 1/2, 1/4 և 1/8 քիլոկրամ։ 1806

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՀՐԴԵՀԻ
SOUTH BRITISH AND NATIONAL ՍԱՀՄԱՓԱԿ ՊՐԻՊԻԹ ԷՆՏ ՆԱՑՕՆԱԼ

Առտրագրեալ դրամագլուխ 4,000,000 Անգլ. ոսկի
Պահեստի » 500,000 » »
1873էն ի վեր վճռը կորուստը 2,500,000 » »

GLASGOW & LONDON ՀԱՍՏՈՅՆ ԷՆՏ ԼԸՆԴՐԷՆ

Դրամագլուխ 300,000 Անգլիական ոսկի

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալք ՀՈՅՍ ԷՆ ԵՂԲԱՐՔ եւ ԸՆԿ.
(1880) Պոլիս, Սուլթան Համամ, Սայմէ խան, թիւ 13, 14, 15.

ՄԱՐԹԻ ՀԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԲԵՆԱ ԱՊԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, Եռք, Վէրք, Ուռեցք, Ցաւք, Կապուտ հոգ, Շնչարգելութիւն, Ստամոքսի ցաւ, Գիդութիւն, Անարիւնութիւն բոլորովին կը բուժին ի ձեռն

ROB LECHAUX/ ԼԵՇՕՅԻ ՀԻԻԹՆՐՈՎ, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Դրէսսոն եւ կարմիր Սալսբարէյլ եւ Բոմատ անդի Տարգէէօզ Լիզօ

Նկեզներէն զգուշանալու համար, բոլոր շիշերուն վրայ պահանջել ԻՐՆԻՕՆ ՏԷ ՖԻԼՊԻԳԱՆԻ կապոյտ մինիկը կրող երաշխաւորութեան երեսն և այս ստորագրութիւնը

Բ. Լեշոյ

ՁԻՒԱՌԱՐ կը դրկուի հեռաբերաշարժ տետրակ մը (85 էջ տպագրութիւն) ՌՈՊ ԼԸՇՕԻ մերոյաւ ուրեան վերաբերեալ։

ՊՈՐՏՕ—Դեղարան ՄԱՐԻՕ ԼԸՇՕ, Սենդ-Քաֆերին փողոց, 164—ՊՈՐՏՕ։ Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են Ցեսարը Քի-չիւք-քեան եղբայր, Բերա և Պոլիս, Գալատիան, 13, Պահչէ-Գաբու. Պ. Կ. Վոնտիձիմոս և ընկ. 14, Սուլթան-Համամ փողոց։ Ի Բերա՝ Քանգըլ եղբարք, Մեծ փողոց, 247. Ն. Թէոտորիտես, Մեծ փողոց, 244։ Իօժէն Տէլլասուտա, Մեծ փողոց, 318։ 1697

ՔԱՌԶՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿՆԵՐ

(ԼԱՍԹԻՔ ԴԱԼՕԶ)

Անգլիոյ Լոնտոնցի քարտէն հռչակաւոր Նորթհ Պրիթիշ Բոպէր և ընկերութեան գործարանին մէջ պատրաստուած։

Ցայտնի է թէ ժամանակէ մը ի վեր մայրաքաղաքիս մէջ ամենապէշ տեսակէն քաուչուք մուճակներ կը վաճառուին, զորս ամէն ոք ստիպուած է դնել ճմուռան եղանակին վրայ հանելու պատճառաւ։ Ա.յդ քաուչուք մուճակներն եթէ գնով իսկ ժան լինին, խիստ յոգի տեսակէն լինելով մէկ քանի օրէն անդործածելի կը դառնան։

Անգլիոյ Նորթհ Պրիթիշ Բոպէր և ընկերութեան գործարանն այսարկիս ամենէն գերազանցն է քաուչուք մուճակներու պատրաստութեան համար։ Իւր արտադրութիւնը խիստ դիմացկուն են ու մոյնլուչ և բան իսկ քաուչուք չինուած։ Բաւական է այս գործածանի լաստիքներէն մէկ զոյգ միայն գնել փոխանակ միւս գործարաններու արտադրութիւններէն երկու զոյգ գնելու։ Այն ընդունելութիւնը զոր նոյն գործարանի քաուչուք լաստիքները գտած են մայրաքաղաքիս մէջ, բաւական ապացոյց մ'է նոցա գերազանցութեան։ Այս լաստիքներու խորդաձեւերն երեսն եկած լինելով հարկ է ուշադրութիւն ընել որ իւրաքանչիւր լաստիքի դուրսի կողմը գտնուի տուիծի պատիր մը և ներսի կողմն ալ կիսա մը։ Եւ յիշեալ նշանակուն տակը ֆիրմայարկ բառը գրուած լինի։

Այս լաստիքներ կը գտնուին ի Ղալաթիա Գաբաբէյ թիւ 5 Տիտանոյի Նորվիաուէսի, ի Պէյօղլու Հաճեան թիւ 47 և 49 Սեպտեմ Տէվիրճեանի վաճառատունց մէջ և բոլոր քաուչուք լաստիք ծախողներու քով։ 2190

La Compagnie d'Assurances La Mannheim
ET
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԻՄ ՓՈԽԱԴԱՐՁԻԹԵԱՆ ՎԱՏԱՆԳԱՅ

Ամբողջ դրամագլուխ 12,500,000 ֆրանք
Պահեստի » 2,825,000 ֆրանք

Կնապահովագրութիւն դրամ, թանկագին մետաղ, արվեստագործ, գոհարեղէն ևն պարունակող ծրարներ, ոսկեգանձարան եւ ամենապէս ի մի մասնաբաժին վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim Cº d'Assurances et la Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք ի մասնի ունին 30,500,000 ֆրանք։

Կնապահովագրութիւն չոգենաւով, երկաթուղով առագաստանաւով փոխադրուած ապրանքներ։

Գիները չատ չափաւոր են և պայմանները չատ ազատ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ ստանալու համար դիմել առ

Տ. ԼԷՊԷ ԵՒ Վ. ԴԷՎՕՅ ՈՐԴԻ

1152 — Ընդհանուր Գործակալներ է Կ. Պոլիս՝ Ընկերութիւն

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՑ

Ժ. ԱԼԷՔԵԱՆ

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԾՈՎԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

Երկու տարիէ ի վեր վաճառատունս փոխադրած եմ Լէյլի Ճամիէն Պահչէ Գարու ճէլալ պէյ խանի տակ թիւ 2 մեծերանոցը։ Այն միջոցին մէջ վաճառատունս իւր դասակարգին մէջ առաջին կարգի եւ ամենաճոխ վաճառատուն մը ընելու համար ամէն ջանք եւ զոհողութիւն չեմ խնայած։ Դիմողք խիստ գոհ պիտի մնան վաճառաց մարքա թմնէն եւ գներու չափաւորութենէն։ Կը գտնուի Գաղլոպ, Անգղիոյ եւ Գերմանիոյ հռչակաւոր տանց դեղօրայք, մեծ քանակութեամբ Լամպատայի եւ Բիւլեմիկէի սիրլիթաթ տը քինին, Նորվիկիոյ զուտ ձկան իւղ, Գաղղիական եւ Անգղիական պատրաստ դեղօրայք (Spécialité), վարժարանաց համար քիմիական գործիքներ, որք իրենց տեսակին չատուն համար բոլոր Պոլսոյ մէջ գտնուածներ կը գերազանցեն, ակերիչներու եւ կրվանոցներու համար պէտք եղած գործիքներ եւ դեղեր, Գոնեաքի համաչաւոր տանց քանեաներ, Գորտոյի եւ Մայակայի գինիներ, մեծ քանակութեամբ Եւրոպական հանքային ջուրեր, Հուլիկներու համար նիթել եւ անթիմոն, վիրաբուժական քաուչուքի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործիք, դեղարանաց մէջ գործածելի պիտոյք, պարզով չիլեր որք մեծ քանակութեամբ կը ծախուին, հակաեթիկա (Anticeptique)ի մեթոդով պատրաստուած Լիսիոէն բաժակներ, եւ այլն եւ այլն։

Ամէն կողմէ յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին եւ ուղղակի կը դրկուին։ Մեծ նոր եւ խնայք կը տարուի հեռաւոր տեղեր երթալիք ապրանաց գնտեղման, ինչպէս յանձնարարեալ փոքրով տեսած են։

Վաճառատանս մէջ կը գտնուի Եւրոպայէն յատկապէս բերուած ծառոց պատուաստի համար պատրաստ խիստ (մուճուն) որ մեծ ծառայութիւն կ'ընծայէ պարտիզպանաց եւ պարտիզպարոց։ 1669

ՍԳՈՊԻ ՕՇԱՐԱԿ

(EMULSION SCOTT)

ՄՈՐԻՒ ԶԿԱՆ ԶԱՒՏԻՑ ԻՒՂ

Լաքֆոսֆիտ ու ջրով և սոդայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՈՊԻՆ, ի Նիւ-Յորք

Կարիլ չէր տիսրժահամ է

Մարիւ ձկան հոտ մուրիւղի բոլոր յատկութիւններն զատ, իրոֆոսֆիտներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտաութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոռաճութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, սիրոյ համ ու հոտուն, գնաժարան է, և ամենէն փոփոխ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և գ.

զագործաց քով։ Գործակատարը են Համիլտր և Հիրսէլ, Պոլիս։ 1691

Յ. ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Կ'ընդունին ամէն տեսակ արտածութեան եւ ներածութեան ապրանաց յանձնարարութիւններ որք կը գործադրուին շահաւէտ կերպով եւ նպաստաւոր պայմանագրով։ հասցէ O. Séropian & Cie Marseille. հեռագրոց համար, Séropian Marseille. 1854

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՑԻՒ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 1686

1888 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վոսֆորէն Ելնող ընթացքներ	Կոստանդնուպոլսէն Գալու ընթացքներ
12 30 Վանիք. Զէնկեզ. Պէյլեր. Գուզկ. Գապպաճ.	2 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ուրնվ. Պեկպէ Ի. Չիսլ
12 30 Պէյդ. Բաշլայ. Զուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար	Պէյճա. Մեհմէտ. Եէնիք. Թարպ. Պեշիք.
Գանտ. Վանիք. Զէնկեզ. Պէյ. Գուզ.	Մեզպ. Եէնիք.
12 45 Ալտավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.	2 45 Գապպաճ. Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ.
1 — Եէնիք. Մեզ. Պեշիւք. Թար. Եէնիք. Մերկ.	Զէնկէլ. Ուրնվ. Գանտ. Ա. Հ. Հիսար
Ի. Հիսար Պեկէք Ալտավ. Գուրուչ. Օրթ.	Գանլըճ. Մերկ. Եէնիք. Բաշլայ. Պեշիք
Պեշիքթաշ.	Թարպ. Պեշիք. Մեզպայ. Եէնիք.
1 — Ի. Ա. Գավազ. Եէնիք. Մեզպ. Պեշտ. Թարպ.	3 — Իւսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ
Պեյդօղ Եէնիք. Զուպ. Գանլ. Պեյճ. Ի.	Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաշլ. Պեշիք
Ա. Հիսար Գանտ. Ալտավ. Զէնկ. Պեյլ. Օրթ.	Թարպ. Պեշիք.
Գուզկ. Պեշիք. Իւսկ.	3 30 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Ուրնվ. Պեկպէ Ի. Չիսլ
1 30 Եէնիք. Մեզ. Պեշիւք. Թարպ. Պեյդօղ	Մերկ. Եէնիք. Թարպ. Պեշիք. Մեզպ. Եէնիք.
Բաշլայ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ.	4 15 Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Ալտավ. Պեկպէ Ի. Չիսլ
Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ.	Հիսար Պեյճ. Մերկ. Եէնիք. Թարպ.
2 15 Եէնիք. Մեզպայ. Պեշիւքտերէ Թարայ.	Պեշիք. Մեզպ. Եէնիք.
Եէնիք. Մերկ. Ի. Հիսար Պեկէք Ալտավ.	4 30 Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլ. Զէնկ
Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք.	Ալտավ. Ա. Ի. Հիսար Գանլ. Մերկ
3 30 Պեշիւք. Թարպ. Պեյդ. Բաշլայ. Զուպուգ.	5 45 Գապ. Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ալտավ
Գանլը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ.	Պեկպէ Ի. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Պեշ
Պեյլեր. Գուզկ. Իւսկիւտար	Թարպ. Պեյլ. Մեզպայ. Ի. և Ա. Գանտ
3 30 Եէնիք. Մեզպ. Պեյ. Թարպ. Եէնիք. Մթէն.	6 30 Պեշիք. Օրթ. Զէնկ. Ալտավ. Գանտ. Ի. Հիսար
Մերկ. Ի. Հիսար Պեկէք Ալտավ. Գուրուչ.	Մերկ. Եէնիք. Թարպ. Պեյլ. Մեզ
Օրթ. Պեշիքթաշ.	Եէնիք.
4 45 Պեշիւք. Պեյդօղ. Բաշլայ. Զուպ. Գանլ. Ա.	7 — Պեշիք. Իւսկ. Գուզկուճնճ Օրթաք. Պեշիք
Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ.	Զէնկէլ. Ալտավ. Գանտ. Ա. Ի. Հիսար
Գուզկ. Պեշիք.	Մերկ. Եէնիք. Թարպ. Պեյլ. Մեզ
4 45 Եէնիք. Մեզպ. Պեշիւք. Թարպ. Եէնիք.	Եէնիք.
Մթէն. Մերկ. Պեյճ. Ի. Հիսար Պեկէք	8 30 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Ալտավ. Պեկպէ Ի. Հիսար
Ալտավ. Գուրուչ. Օրթ. Պեշիքթաշ.	Մերկ. Եէնիք. Թար. Պեզ Մեզ Եէնիք.
6 — Եէնիք. Մեզպայ. Պեշիւքտ. Թար. Եէնիք.	9 15 Գանտ. Ա. Ի. Հիսար Գանլ. Մերկ. Գանտ
Մթէն. Մերկ. Պեյճ. Ի. Հիսար Պեկէք	Բաշլ. Պեյդօղ Եէնիք. Թարպ. Պեշիք
Ալտավ. Գուր. Օրթ. Պեշիքթաշ.	Մեզպայ. Եէնիք.
6 15 Մերկ. Ի. Ա. Հիսար Գանտ. Ալտավ. Զէնկ.	9 15 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Ալտավ. Պեկպէ Ի. Հիսար
Պեյլ. Օրթ. Գուզկ. Պեշիք. Իւսկ.	Մերկ. Եէնիք. Թար. Պեշիք. Մեզպայ
7 — Եէնիք. Մեզպայ. Պեշիւք. Թարպայ. Պեյդ.	Եէնիք.
Բաշլայ. Եէնիք. Մերկ. Գանլըճ. Ի. Ա. Հիսար	10 5 Գապ. Գուզկ. Պեյլեր. Զէնկ. Վանիք. Գանտ
Գանտի. Ալտավ. Զէնկեզ. Պեյլ. Օրթ.	Ա. Հիսար Գանլըճ. Զուպուգիլը Բաշլայ
Գուզկ. Պեշիք. Իւսկ.	Պեյդ. Թար. Մեզ. Ի. և Ա. Գանտ
7 45 Ա. Գապ. Մեզպայ. Պեշիւք. Թարպայ. Եէնիք.	10 15 Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ալտավ. Պեկպէ
Մերկեէն Ի. Հիսար Ալտավլուգ. Գուրուչ.	Ի. Հիսար Պեյճ. Մթէն. Եէնիք. Թարպայ
Օրթաք. Պեշիկ.	Պեշիւք. Մեզպայ. Եէնիք.
9 — Եէնիք. Մեզ. Պեշիւք. Թար. Եէնիք. Մթէն.	11 — Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ալտավ. Պեկպէ
Պեյճ. Ի. Հիսար Պեկէք Ալտավլ. Գուրուչ.	Ի. Հիսար Մերկիճան Եէնիք. Թարպայ. Պեշ
Օրթ. Պեշիք.	Իւսկ. Մեզպայ. Եէնիք.
9 30 Մեզպ. Պեշիւք. Թարպ. Պեյդօղ. Բաշլայ. Զուպ.	11 15 Գուզկ. Պեյլեր. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա.
Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ.	Հիսար Գանլըճ. Զուպ. Բաշլայ. Պեյդ.
Պեյլ. Գուզկ. Իւսկ.	11 30 Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր. Զէնկ. Վ. Ա
10 — Եէնիք. Մեզպ. Պեշիւք. Թարպ. Եէնիք.	12 — Պեշիք. Օրթ. Գուր. Ուրնվ. Պեկպէ
Մերկ. Ի. Հիսար Պեկէք Ալտավ. Գուրուչ.	
Օրթ. Պեշիքթաշ.	
10 45 Մեզպ. Պեյճ. Թարպ. Եէնիք. Պեյճ. Ի. Ա.	
Հիսար Ալտավ. Օրթ. Գուզկ. Պեշիք.	
11 — Մեզպ. Պեշիւք. Թարպ. Եէնիք. Պեյճ.	
Ի Հիսար Ալտավ.	